Elektronicznie podpisany przez:
Aneta Rajca; Gmina Stare Bogaczowice
dnia 28 czerwca 2022 r.

UCHWAŁA NR XXX/279/2022
RADY GMINY STARE BOGACZOWICE

z dnia 28 czerwca 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030”

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 6, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2022r., poz. 559 ze zm.) oraz art. 16b ust. 1, ust.2, art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) Rada Gminy Stare Bogaczowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stare Bogaczowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Gminy Stare
Bogaczowice

Aneta Rajca

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

HTTPS://WALBRZYCH.NASZEMIASTO.PL

wraz z analizą badań dla GMINY STARE BOGACZOWICE na lata 2022-2030

Spis treści

I. Wprowadzenie 4

1. Metodologia opracowania Strategii 6
2. Podstawy prawne 8
3. Spójność z dokumentami strategicznymi 11

3.1. Dokumenty europejskie 12

3.2. Dokumenty krajowe 13

3.3. Dokumenty regionalne 14

3.4. Dokumenty lokalne 14

4. Diagnoza problemów społecznych 15

II. Charakterystyka gminy Stare Bogaczowice 17

1. Położenie 17
2. Sytuacja demograficzna 18
3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza 20
4. Edukacja i wychowanie 21
5. Kultura, sport i rekreacja 23
6. Opieka zdrowotna 23
7. Bezpieczeństwo publiczne 24
8. Działalność organizacji pozarządowych 24
9. Pomoc społeczna 25
10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych 30

III. Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy 31

IV. Diagnoza sytuacji społecznej 42

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej 42
2. Wsparcie osób z niepełnosprawnością 47
3. Zdrowie psychiczne 51
4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych 52
5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 57

6. Aktywność i integracja społeczna seniorów 60
7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu 64
8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa 68
V. Analiza SWOT 73
VI. Część programowa 77
1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych 78
2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych 79
3. Ramy finansowe Strategii 93
4. System wdrażania Strategii 95
5. System aktualizacji Strategii 96
6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii 96
7. Monitoring i ewaluacja 97
8. Wnioski i podsumowanie 100
VII. Bibliografia 102
VIII. Spis rysunków, tabel, wykresów 103

Wykaz skrótów:

GCB-K - Gminne Centrum Biblioteczno-Kulturalne

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS - Główny Urząd Statystyczny

KBPN - Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

KCPU - Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KIS - Klub Integracji Społecznej

KP - Komisariat Policji

MŚP - sektor małych i średnich przedsiębiorstw

NGO (ang. *non-government organization*) - organizacja pozarządowa

PARPA - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PPR - Punkt Pomocy Rodzinie

pp. - punkt procentowy

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

UG - Urząd Gminy

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie[1]. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030[2] jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są

[1] Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

[2] Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030" stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia".

najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja rożnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Stare Bogaczowice dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno strategiczne, jak i operacyjne, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego jej obrazu w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy diagnozy problemów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otocznie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmacnianiu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

Przed przystąpieniem do opracowania Strategii, w 2022 roku wśród mieszkańców gminy Stare Bogaczowice przeprowadzone zostały badania, mające na celu poznanie zdania na temat warunków życia na terenie Gminy, opinii dotyczącej najważniejszych problemów społecznych oraz określenie potrzeb i wyznaczenie kierunków działań samorządu gminy Stare Bogaczowice w sferze społecznej.

2. Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych danej gminy miejskiej bądź wiejskiej lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurydyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *„opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”*[3].

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

[3] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2268 z późn. zm.).

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. *(Dz. U. z 2009 r. poz. 946)*,
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.)*,
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.)*,
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie *(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.)*.

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej *(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447)*,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci *(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.)*,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem" *(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329)*,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744)*,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych *(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615)*,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.)*,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy *(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)*,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)*.

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi *(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.)*,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii *(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)*,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej *(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633 z późn. zm.)*,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego *(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685)*.

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
   (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
   (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
   (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 377),
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),
7. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
   (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 172),
9. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
   (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504),
10. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
    (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.),
11. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023
    (M.P. z 2018 r. poz. 1007),
12. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start"
    (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
   (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
   (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
   (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
   (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
   (Dz. U. z 2021 r. poz. 1108 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
   (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu" jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji" - projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze" - projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa" - projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów" - projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji" - projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia" - projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- „Europejski program walki z ubóstwem" - projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa[4].

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem. Jej głównym celem jest: *tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym".*
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,** której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*[5]. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

[4] Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
[5] Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie - społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura - tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność - potencjał kulturowy i kreatywny.

Ponadto wymienić można również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice są: Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego oraz Strategia Rozwoju Powiatu Wałbrzyskiego na lata 2021-2030.

3.4. Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym dla gminy Stare Bogaczowice jest Strategia Rozwoju Gminy Stare Bogaczowice, która nakreśla podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

4. Diagnoza problemów społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem - zmiana społeczna, efektem zaś - przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki[6].

Metodologia badań własnych

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie gminy Stare Bogaczowice, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Gminy.

Zakres prac badawczych obejmował opinię mieszkańców na temat warunków życia w Gminie, osób i rodzin najbardziej zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym na terenie Gminy, najczęściej występujących negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży w Gminie, a także występujących problemów społecznych wśród rodzin, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo zwrócono się z prośbą o wskazanie priorytetowych działań, które zdaniem badanych mieszkańców należy podjąć w najbliższych latach.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Stare Bogaczowice zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza[7]. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy.

[6] Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej, s. 109.
[7] Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

Badania wśród mieszkańców zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą techniki **PAPI** (ang. *Paper And Pen Personal Interview*). Opiera się ona na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zankietować jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone 2022 roku i wzięło w nich udział łącznie 61 osób.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru oraz pytania otwartego.

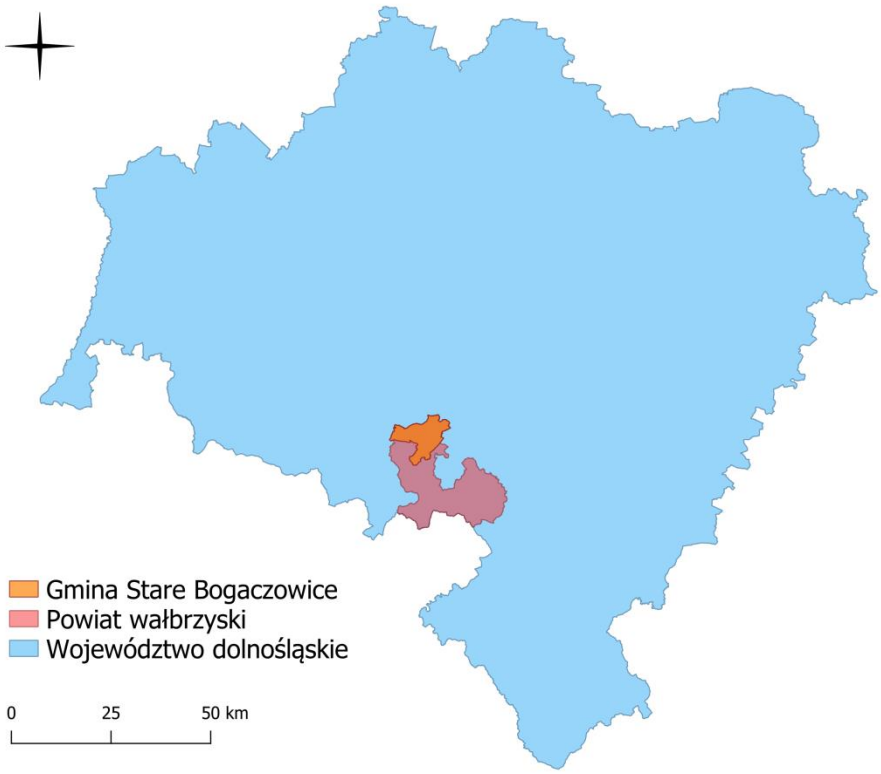
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 2%).

II. Charakterystyka gminy Stare Bogaczowice

1. Położenie

Stare Bogaczowice to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie wałbrzyskim. Teren Gminy zajmuje powierzchnię 87,3 km^2, co stanowi 20,3% powierzchni powiatu. Pod względem geograficznym Gmina położona jest w Sudetach Środkowych oraz w sąsiedztwie Wałbrzycha.

Rysunek 1. Położenie gminy Stare Bogaczowice na mapie powiatu wałbrzyskiego

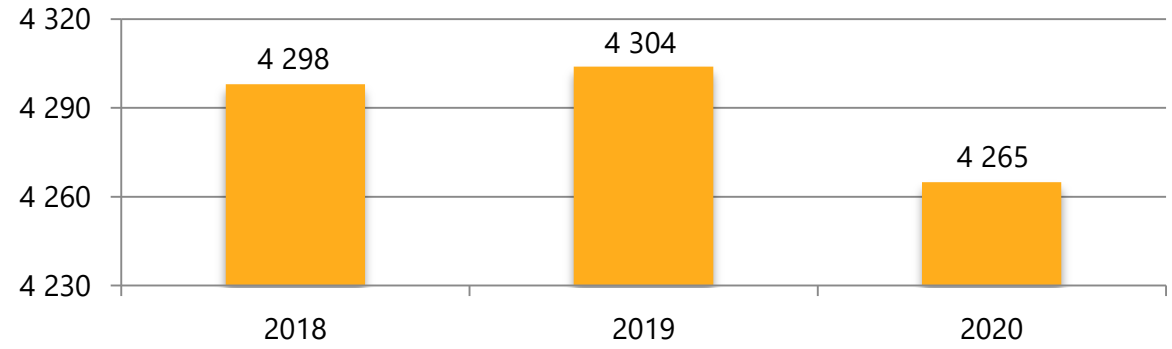
Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Stare Bogaczowice zamieszkuje 4 265 osób (stan na 31 grudnia 2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców ulegała wahaniom - w 2018 roku było to 4 298 osób, w 2019 - 4 304 mieszkańców, natomiast w 2020 roku wartość ta uległa spadkowi i kształtowała się na poziomie 4 265 osób.

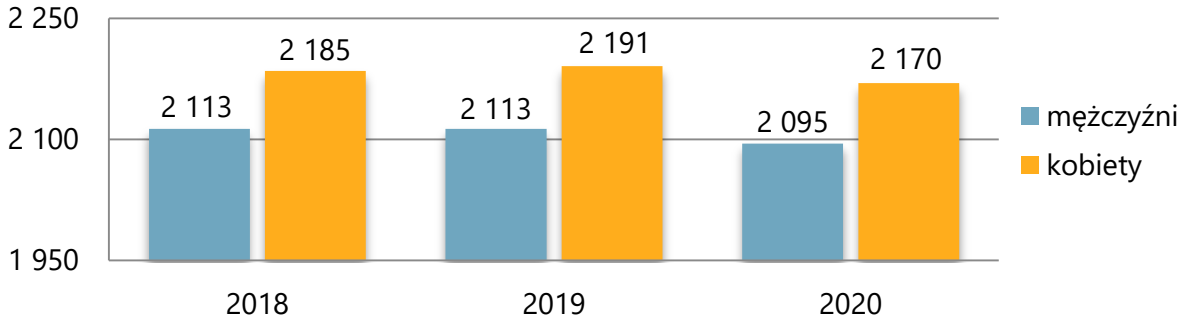
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Stare Bogaczowice w latach 2018-2020

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę jest nieznacznie niższa od liczby kobiet - stanowią oni bowiem 49,1% (2 095 mężczyzn) ogólnej liczby ludności Gminy, natomiast kobiety 50,9% (2 170 kobiet). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 104, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Stare Bogaczowice w 2021 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie -23, co daje wartość -5,41 na 1000 ludności. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalne są wahania wartości przyrostu naturalnego.

Tabela 2. Liczba urodzeń, zgonów i wartość przyrostu naturalnego w gminie Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba urodzeń	36	38	29
liczba zgonów	48	64	52
przyrost naturalny	-12	-26	-23

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Struktura ludności w gminie według ekonomicznych grup wieku w roku 2020 przedstawiała się następująco:

- 17,3% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym - do 18 roku życia;
- 60,9% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym - dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 21,9% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym - dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Stare Bogaczowice. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, odsetek osób w wieku produkcyjnym ulega spadkowi, z kolei odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w analizowanym okresie utrzymywał się na względnie stałym poziomie. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	17,4	17,3	17,3
wiek produkcyjny	62,5	61,6	60,9
wiek poprodukcyjny	20,1	21,2	21,9

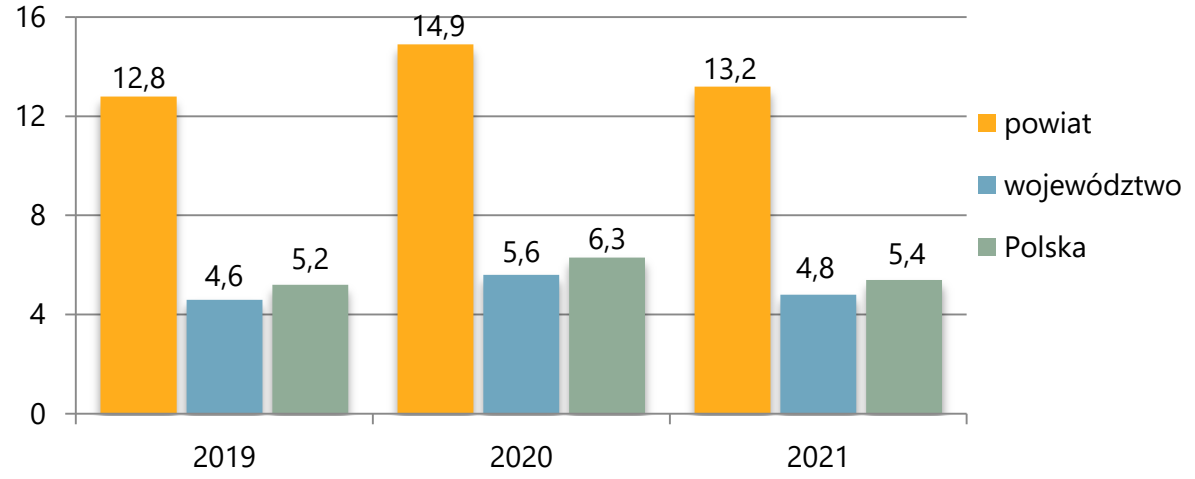
Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie wałbrzyskim. W 2021 roku wynosiła ona 13,2%, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie dolnośląskim i w całej Polsce. Na przestrzeni lat 2019-2021 stopa bezrobocia w powiecie ulegała wahaniom, a najwyższą wartość osiągnęła w 2020 roku, co może być skutkiem pandemii COVID-19. W przypadku województwa dolnośląskiego, jak i całego kraju, również zauważalne są wahania na przestrzeni ostatnich lat. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

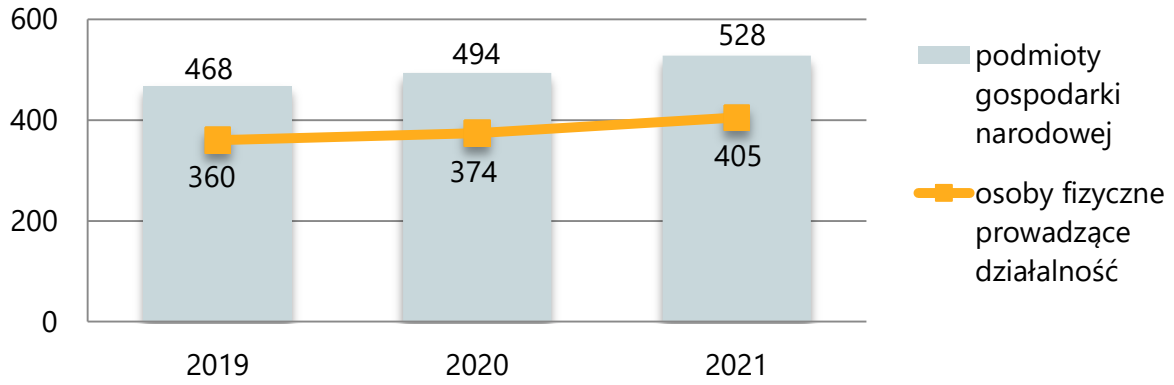
Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wałbrzyskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa dolnośląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Stare Bogaczowice na koniec 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 528 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (405). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Stare Bogaczowice wzrosła.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Stare Bogaczowice według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 519 (stan na koniec 2021 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 8. Działalność prowadzi również 1 średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Stare Bogaczowice według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)

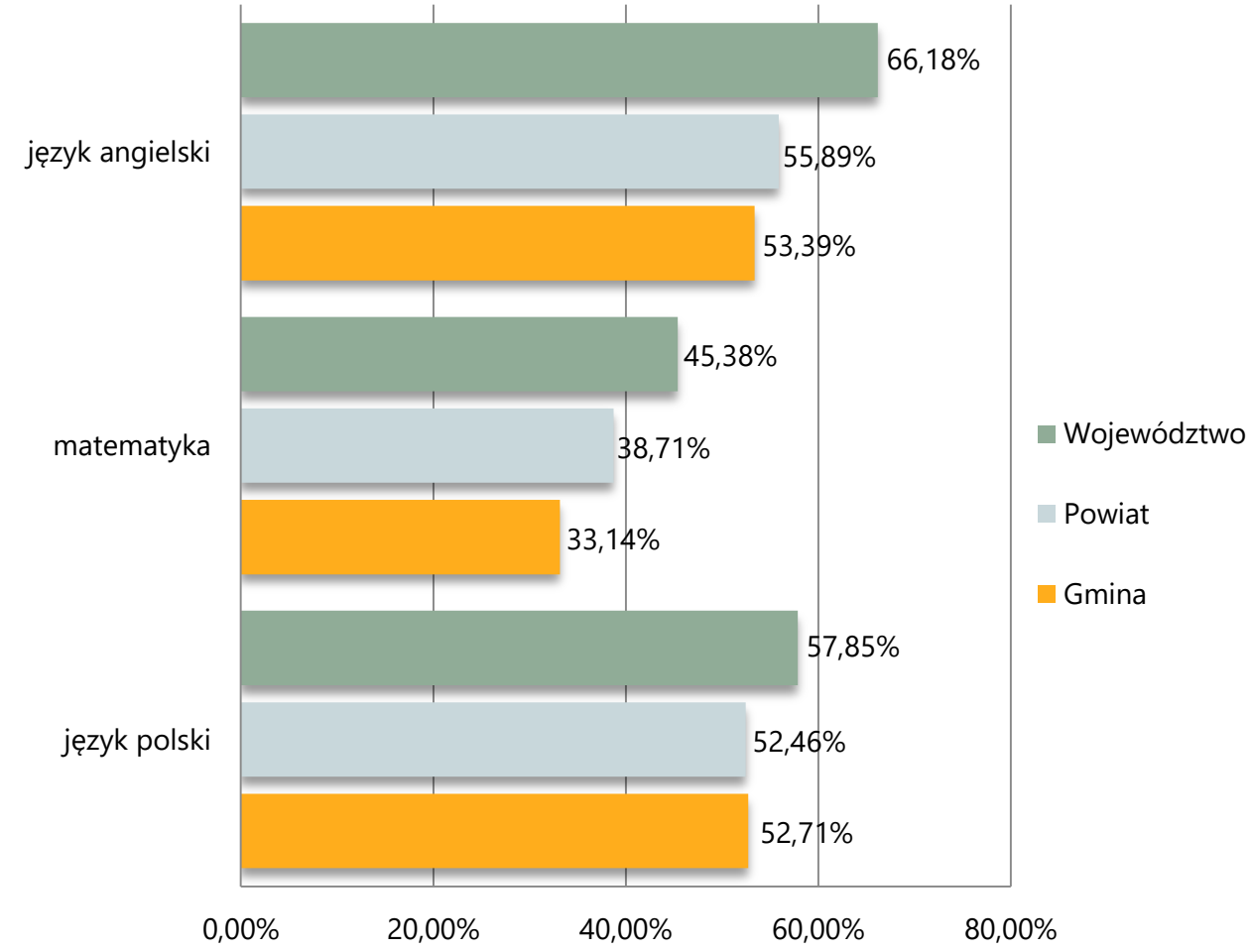
Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

4. Edukacja i wychowanie

Gmina Stare Bogaczowice jest organem prowadzącym dla Szkoły Podstawowej, w której w roku szkolnym 2020/2021 funkcjonowało 15 oddziałów, a łączna liczba uczniów kształtowała się na poziomie 267. Na terenie Gminy funkcjonuje Niepubliczny Żłobek w Strudze przy przedszkolu „U Mikołaja", który zapewnia opiekę 16 dzieciom do lat 3.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Stare Bogaczowice, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali z części matematycznej i językowej gorsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu i województwa. W przypadku części z języka polskiego uczniowie z Gminy osiągnęli zbliżone wyniki do młodzieży z powiatu, natomiast wypadli gorzej w porównaniu do województwa.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Stare Bogaczowice, powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego

Źródło: https://mapa.wyniki.edu.pl

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi samorządowa instytucja kultury, jaką jest **Gminne Centrum Biblioteczno-Kulturalne**, w którego skład wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna, Gminne Centrum Edukacyjne-Społeczne oraz Filia w Lubominie. Centrum realizuje swoje cele statutowe poprzez aktywną pracę z dziećmi oraz dorosłymi mieszkańcami Gminy, w postaci działań, mających na celu rozbudzanie aktywności ruchowej oraz propagowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. W placówce realizowana jest działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz jest ona organizatorem różnego rodzaju imprez, konkursów i warsztatów.

Gminna Biblioteka Publiczna w Starych Bogaczowicach służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z placówkami oświatowymi z terenu Gminy.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Stare Bogaczowice usługi świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Stare Bogaczowice. Placówka zapewnia opiekę lekarza rodzinnego, pielęgniarek rodzinno-środowiskowych i położnej. Sprawuje również opiekę nad uczniami Szkoły Podstawowej w Starych Bogaczowicach. Ponadto na jej terenie działalność prowadzi gabinet stomatologiczny.

Z danych GUS wynika, iż na terenie Gminy w 2020 roku udzielono 11 418 porad podstawowej opieki zdrowotnej, a na terenie całego powiatu - 170 147. Zatem w roku przedmiotowym w Gminie udzielono 2,7 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością niższą od tej dla całego powiatu wałbrzyskiego (3,1).

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Stare Bogaczowice w porównaniu do powiatu wałbrzyskiego w 2020 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
porady podstawowej opieki zdrowotnej	170 147	11 418

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Stare Bogaczowice o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z **Komisariatu Policji I w Wałbrzychu z siedzibą w Szczawnie Zdroju**, z kolei ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają 3 jednostki **Ochotniczych Straży Pożarnych**. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku[8]. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej"[9]. Oprócz wspomnianych, ważną rolą omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem[10].

Na obszarze gminy Stare Bogaczowice funkcjonują organizacje pozarządowe w tym takie, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich m.in.:

- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Stare Bogaczowice,
- Uczniowski Klub Sportowy „Volley King",
- Fundacja Rodzinna Stacja,
- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Stare Bogaczowice",
- Stowarzyszenie Partnerstwo wokół Trójgarbu[11].

[8] https://poradnik.ngo.pl
[9] J. Oniszczuk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.
[10] M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.
[11] https://spis.ngo.pl/dolnoslaskie-stare-bogaczowice-022107, dostęp: 05.04.2022.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone są w Programie Współpracy z organizacjami pozarządowym oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, uchwalanym corocznie.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówki oświatowej). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości[12].

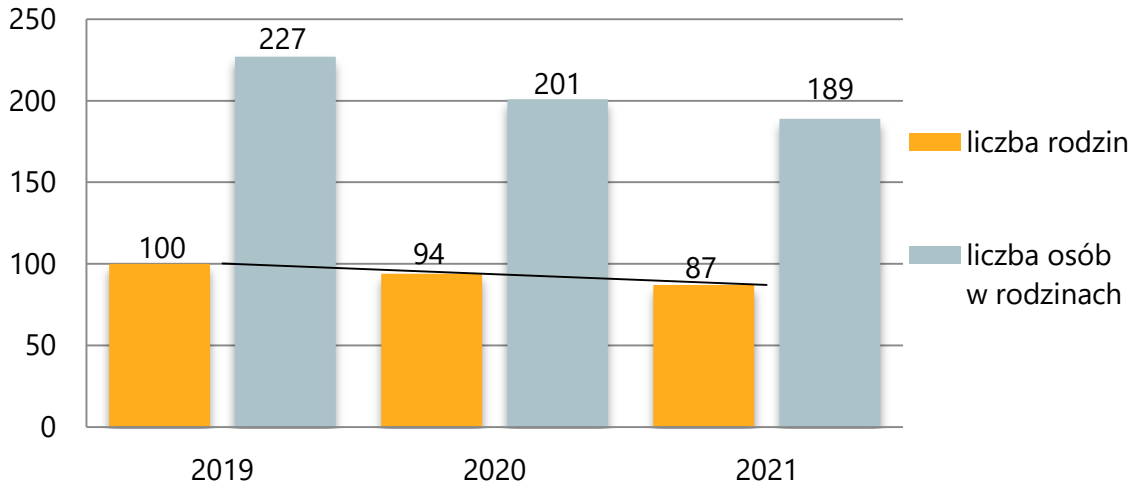
Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Stare Bogaczowice jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznanych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek" realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

[12] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Stare Bogaczowice ulegała systematycznemu spadkowi. W 2021 roku z pomocy skorzystało 87 rodzin - to o 7% mniej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 13% mniej niż w 2019 roku. W stosunku do 2019 roku zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

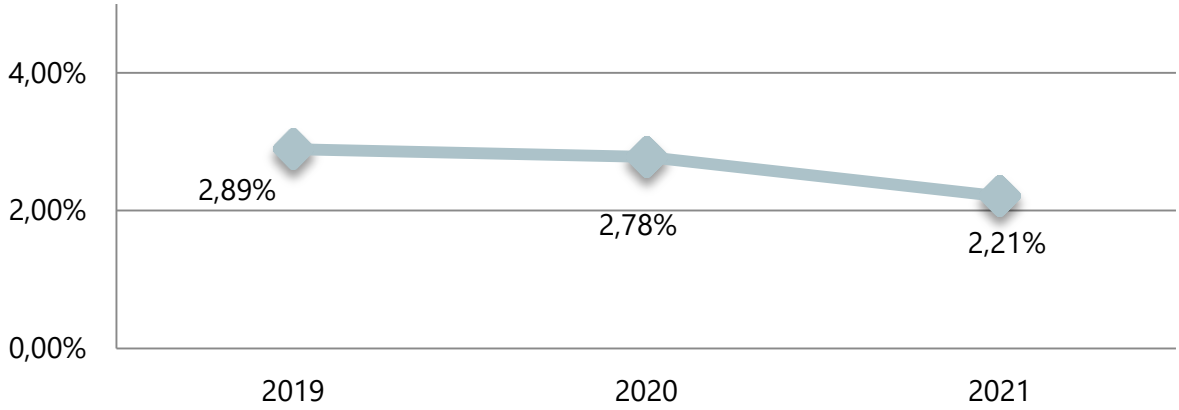
Wykres 6. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Stare Bogaczowice w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2019-2021 wartość tego wskaźnika ulegała systematycznemu spadkowi. W 2021 roku wyniosła 2,21%, w 2020 roku - 2,78%, natomiast w 2019 roku - 2,89%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 7. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2021 roku korzystających z tego typu pomocy było 36 osób w wieku przedprodukcyjnym, 71 osób w wieku produkcyjnym oraz 9 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci nie są zauważalne znaczne dysproporcje - korzystających z pomocy społecznej kobiet było mniej niż mężczyzn (liczba kobiet - 57, liczba mężczyzn - 59). Analizując dynamikę zmian, dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, z kolei w przypadku osób w wieku produkcyjnym dostrzegalne są wahania.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2019-2021

wiek	2019		2020		2021	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	51	22	48	19	36	16
produkcyjny	83	33	94	40	71	33
poprodukcyjny	13	12	10	8	9	8
ogółem	**147**	67	**152**	67	**116**	57

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 63 mieszkańcom gminy Stare Bogaczowice, natomiast świadczenie niepieniężne 34 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest systematyczny spadek w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia niepieniężne, jak i pieniężne. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 6. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
świadczenie pieniężne	76	78	63
świadczenie niepieniężne	50	43	34

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się z 72 w 2019 roku do 53 w 2021 roku. Oznacza to spadek o 26%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie są nieznaczne - w 2021 roku mężczyźni stanowili 51% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 49%.

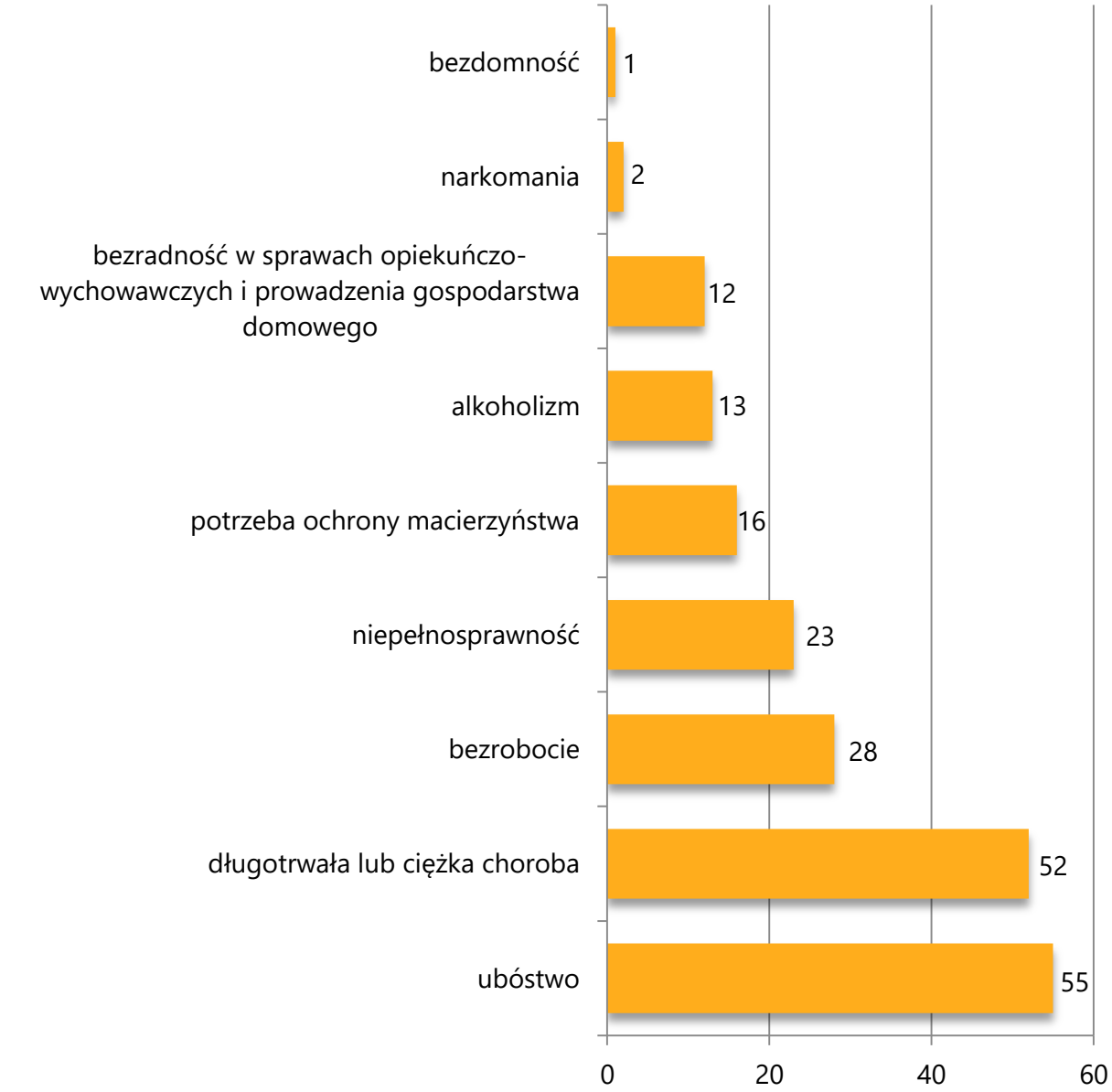
Tabela 7. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2019-2021

płeć	2019	2020	2021
kobiety	33	32	26
mężczyźni	39	31	27
ogółem	**72**	**63**	**53**

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 i 2021 rok

W 2021 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Stare Bogaczowice było ubóstwo - z tego powodu pomoc otrzymało 55 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się długotrwała lub ciężka choroba (52 rodziny), natomiast na trzecim - bezrobocie (28 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajdowała się także niepełnosprawność (23 rodziny).

Wykres 8. Powody udzielania świadczeń w 2021 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Stare Bogaczowice. Należą do nich:

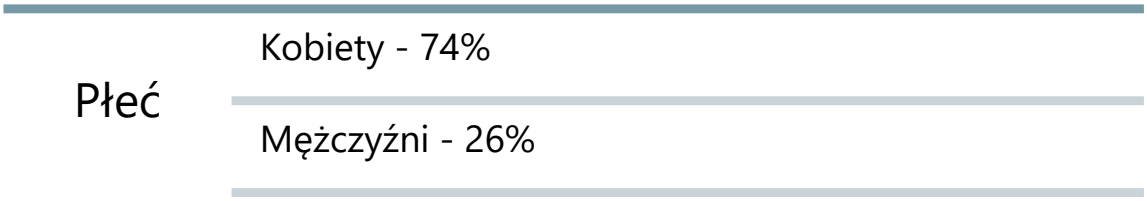
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (tzw. Punkt Pomocy Rodzinie),
- Klub Integracji Społecznej,
- Lokalne Ośrodki Integracji Społecznej,
- placówki oświatowe,
- Komisariat Policji I w Wałbrzychu z siedzibą w Szczawnie Zdroju,
- Centrum Biblioteczno-Kulturalne,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiono wyniki ankiety przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice. Celem badania było poznanie opinii respondentów na temat warunków życia w Gminie, najważniejszych problemów społecznych oraz określenie potrzeb i wyznaczenie kierunków działań samorządu Gminy w sferze społecznej.

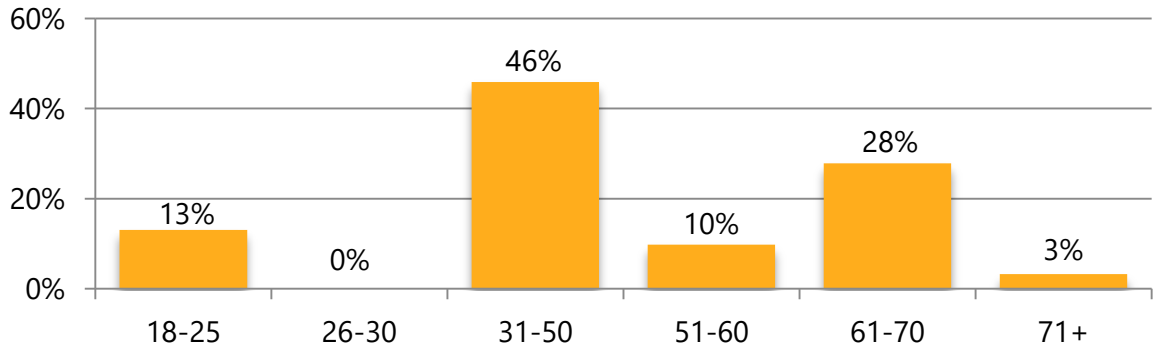
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Stare Bogaczowice wzięło udział 61 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby, ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu przewagę miały kobiety – stanowiły one 74% ogółu.

Rysunek 3. Płeć:

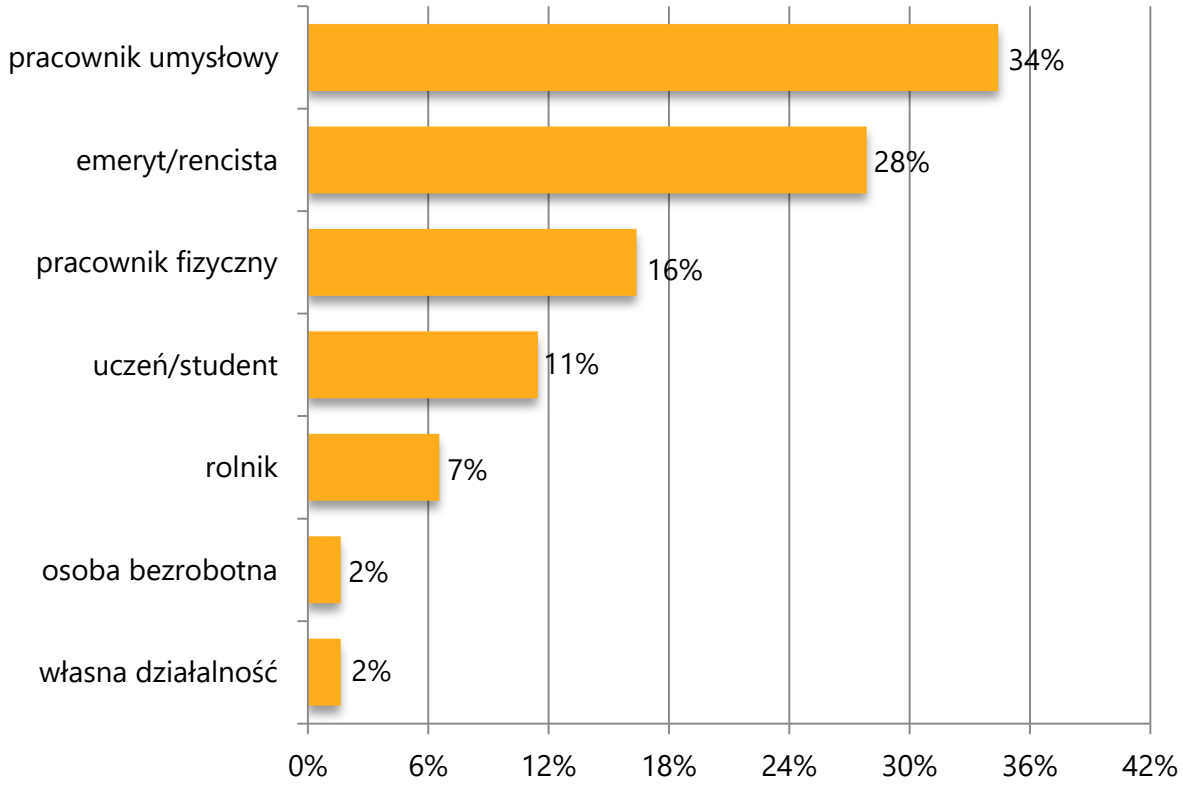
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 31-50 lat (46%). Badani mający 61-70 lat stanowili 28% ogółu, a w wieku 18-25 lat było 13% respondentów. Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mieszczący w przedziale wiekowym 51-60 lat (10%) oraz ankietowani będący powyżej 71 roku życia (3%).

Wykres 9. Wiek:

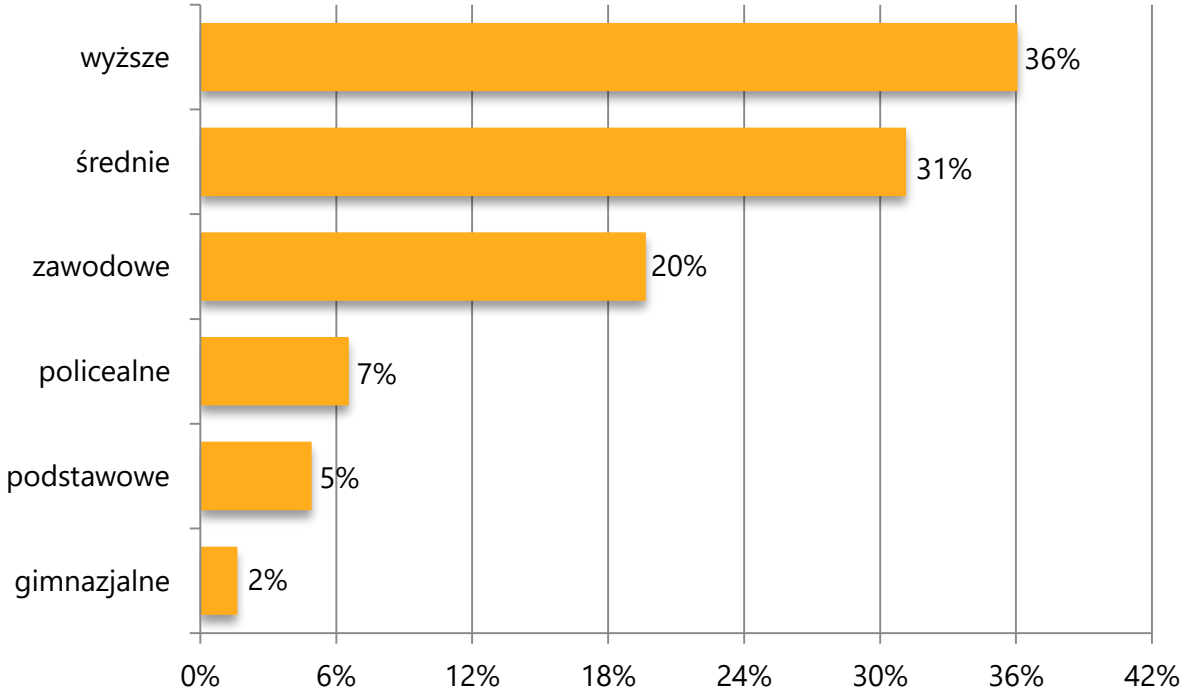
W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Stare Bogaczowice, wzięły udział osoby pracujące umysłowo (34%) oraz fizycznie (16%), respondenci zatrudnieni w rolnictwie (7%) oraz uczniowie/studenci (11%). W badaniu wzięły udział również osoby bezrobotne, prowadzące własną działalność (po 2%) oraz będące na emeryturze/rencie (28%).

Wykres 10. Status na rynku pracy:

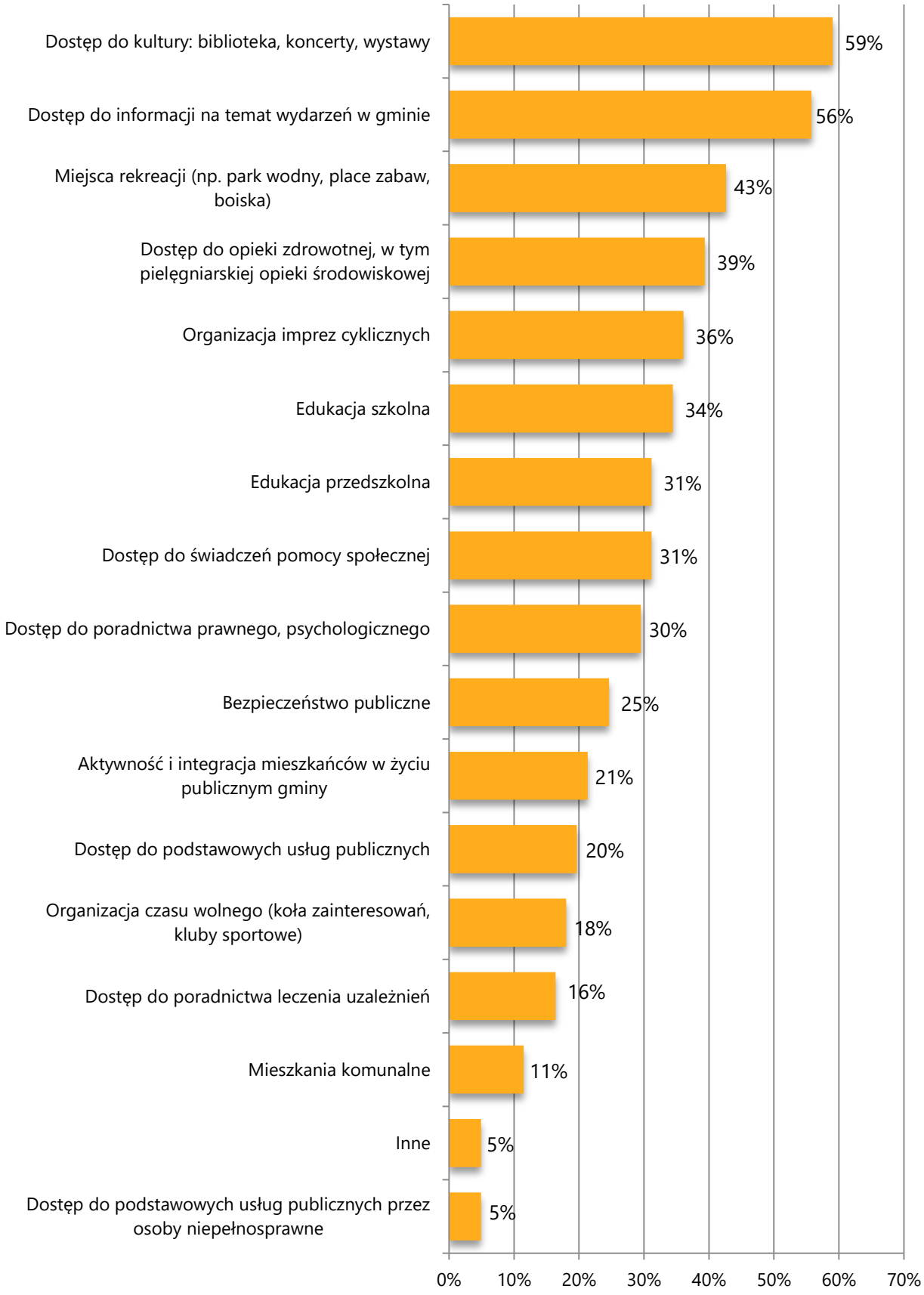
Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (36%), 31% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim, 20% z wykształceniem zawodowym, 7% z policealnym, 2% respondentów zakończyło edukację na poziomie gimnazjalnym, a 5% na poziomie podstawowym.

Wykres 11. Wykształcenie:

W dalszej części badania respondenci zostali poproszeni o określenie z jakich warunków życia w Gminie są zadowoleni. Najwięcej badanych mieszkańców wskazało na dostęp do kultury, tj. biblioteki, koncertów, wystaw (59%), dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie (56%) oraz na miejsca rekreacyjne (43%). W dalszej części respondenci wymieniali kolejno według liczby wskazań: dostęp do opieki zdrowotnej, w tym pielęgniarskiej opieki środowiskowej (39%), organizację imprez cyklicznych (36%), edukację szkolną (34%), edukację przedszkolną, dostęp do świadczeń pomocy społecznej (po 31%), dostęp do poradnictwa prawnego, psychologicznego (30%) oraz bezpieczeństwo publiczne (25%). Rzadziej respondenci wskazywali na aktywność i integrację mieszkańców w życiu publicznym gminy (21%), dostęp do podstawowych usług publicznych (20%), organizację czasu wolnego (18%) oraz dostęp do poradnictwa leczenia uzależnień. Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.

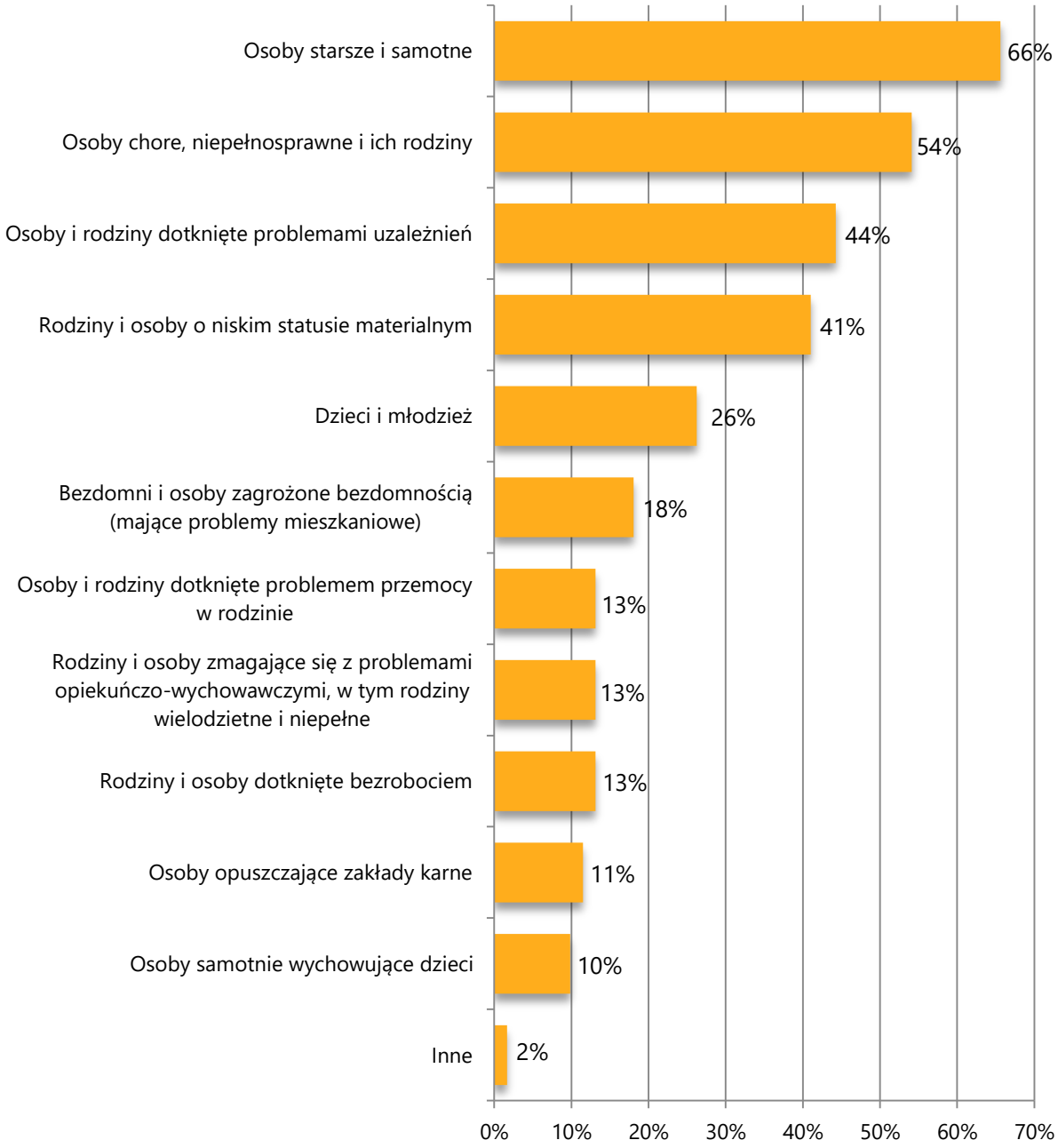
Wykres 12. Z jakich warunków życia w Gminie jest Pani/Pan zadowolony?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali poproszeni o określenie jakie ich zdaniem osoby, rodziny oraz grupy mieszkańców Gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Ponad połowa mieszkańców wskazała na osoby starsze i samotne (66%) oraz osoby chore, z niepełnosprawnościami i ich rodziny (54%), z kolei w opinii 44% respondentów są to osoby i rodziny dotknięte problemem uzależnień, a 41% badanych uważa, że marginalizacją zagrożone są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym. Co czwarty respondent wskazał na dzieci i młodzież (26%), natomiast w opinii blisko co piątego mieszkańca są to osoby bezdomne oraz zagrożone bezdomnością (18%). Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.

Wykres 13. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Stare Bogaczowice są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejną analizowaną w Diagnozie częścią były negatywne zjawiska dotyczące dzieci i młodzieży, które zdaniem mieszkańców można dostrzec na terenie Gminy najczęściej. Najwięcej respondentów wskazało na uzależnienie od Internetu (72%), połowa badanych uważa, że jest to sięganie przez młodych ludzi po substancje psychoaktywne (51%), 46% wskazało na bezproduktywne spędzanie wolnego czasu, z kolei 41% osób uważa, że nie ma na terenie gminy organizowanych form spędzania wolnego czasu. Blisko co trzeci respondent zauważył brak pozytywnych wzorców

i autorytetów (36%), natomiast zdaniem co czwartego ankietowanego jest to agresja i przemoc szkolna oraz zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców (po 25%). Mniej odpowiedzi respondentów padło na przestępczość, wandalizm i chuligaństwo (23%), przemoc ze strony rodziców (8%) oraz demoralizację (7%) i zaniedbanie socjalne, tj. niedożywienie, brak higieny (5%).

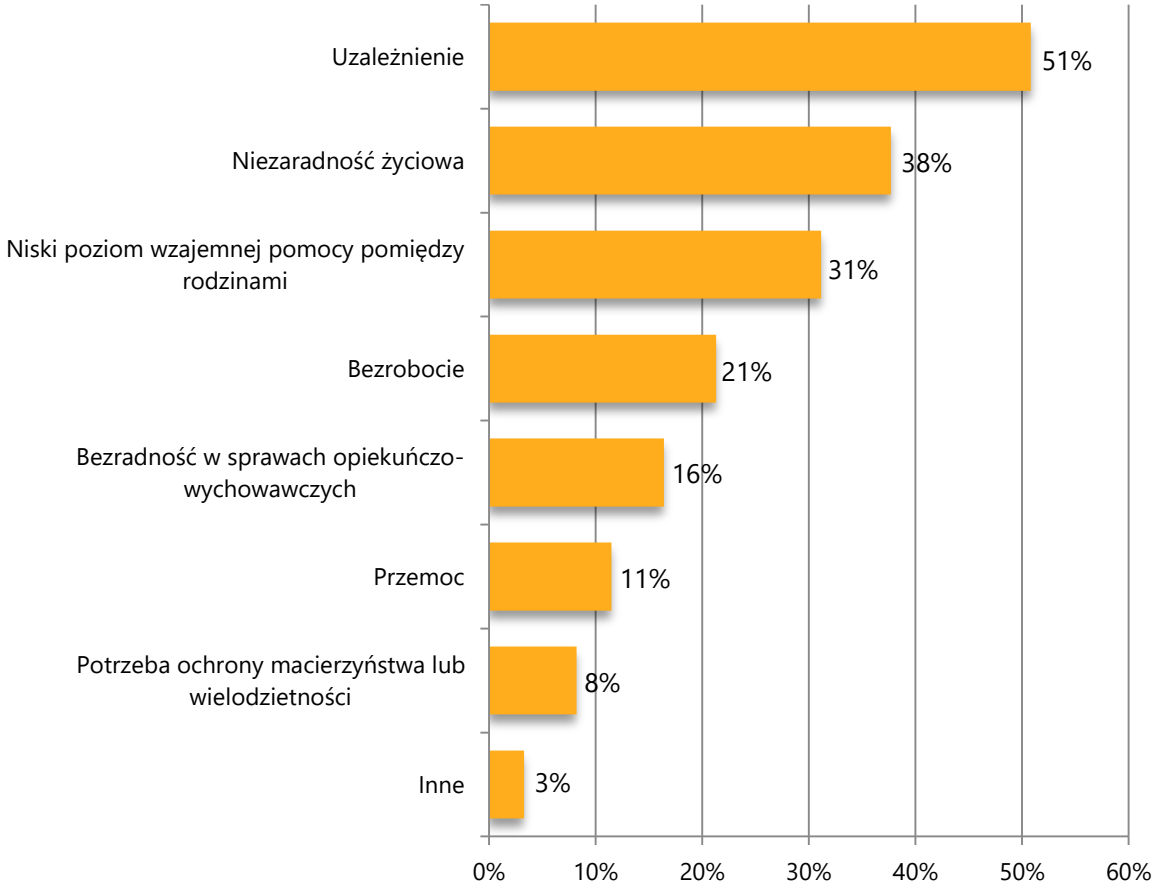
Wykres 14. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży można dostrzec najczęściej na terenie gminy Stare Bogaczowice?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badanych mieszkańców poproszono również o określenie jakie problemy społeczne występują najczęściej wśród rodzin z terenu Gminy. Połowa badanych mieszkańców wskazała na uzależnienia (51%), co trzeci ankietowany przyznał, iż jest to niezaradność życiowa (38%), natomiast 31% respondentów wymieniło niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami. Co piąta osoba wskazała na bezrobocie (21%), z kolei 16% odpowiedzi padło na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Najmniej badanych wskazało na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietność (8%). Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.

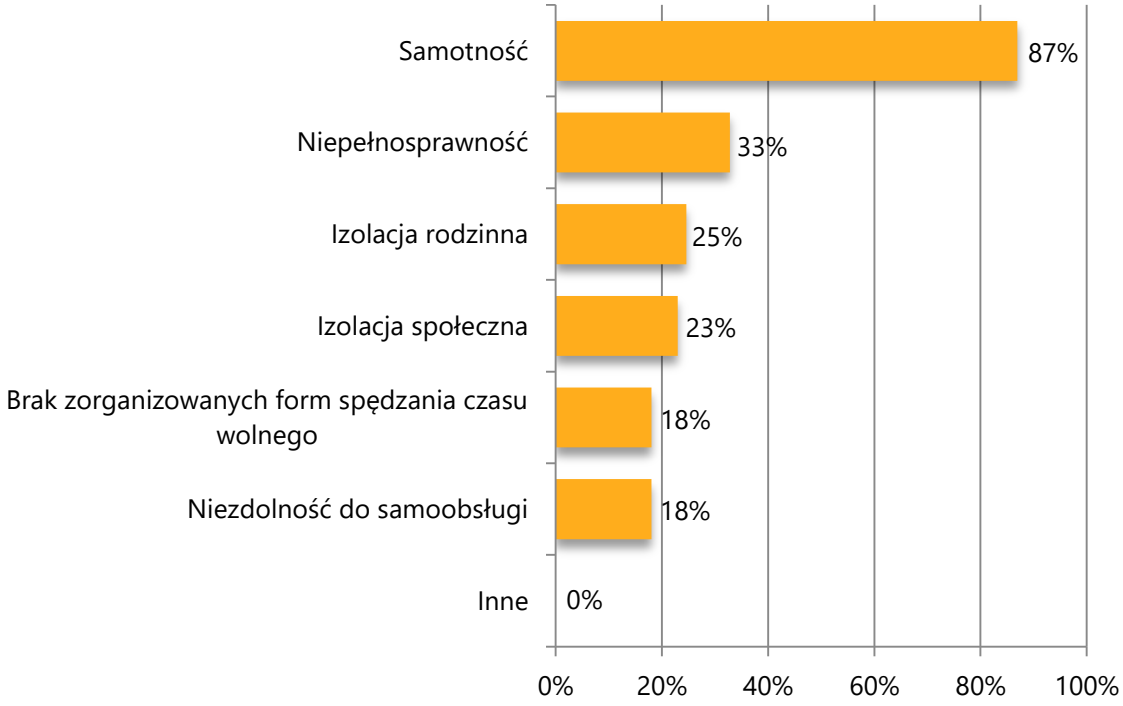
Wykres 15. Jakie problemy społeczne występują wśród rodzin najczęściej?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analiza materiału badawczego wykazała, że najczęstszym problemem z jakim borykają się osoby starsze na terenie Gminy jest zdaniem ankietowanych samotność (87%). Co trzeci mieszkaniec wskazał na niepełnosprawność (33%), co czwarty respondent przyznał, że jest to izolacja rodzinna (25%) oraz społeczna (23%). Mniej osób wskazało na niezdolność do samoobsługi oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (po 18%).

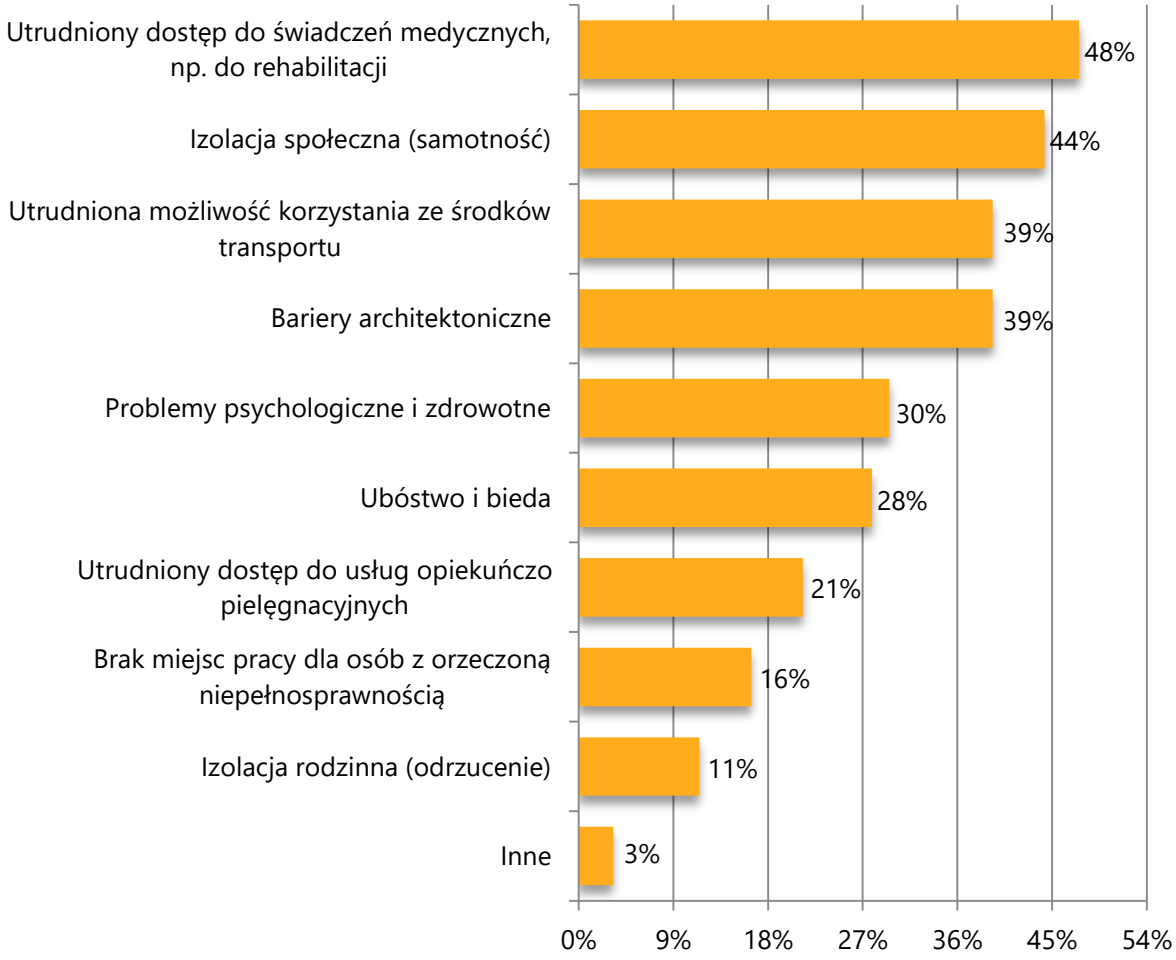
Wykres 16. Z jakimi problemami borykają się osoby starsze najczęściej?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi mieszkańców na temat problemów społecznych z jakimi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami na terenie Gminy. Blisko połowa badanych wskazała na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (48%), 44% badanych na izolację społeczną, natomiast na utrudnioną możliwość korzystania ze środków transportu oraz bariery architektoniczne - po 39%. Pozostałe odpowiedzi mieszkańców padły na problemy psychologiczne i zdrowotne (30%), ubóstwo i biedę (28%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych (21%) oraz brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (16%). Natomiast najmniej mieszkańców wskazało na izolację rodzinną, odrzucenie (11%).

Wykres 17. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami na terenie naszej Gminy?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu mieszkańcy zostali poproszenie o określenie jakie działania należy ich zdaniem podjąć w następnych latach na terenie Gminy. Najwięcej osób wskazało na organizację zajęć opiekuńczych dla dzieci w świetlicach środowiskowych oraz utrzymanie punktu porad prawnych (po 43%). 41% badanych mieszkańców wskazało na utworzenie Dziennego Domu Pobytu/Klubu Seniora, 36% na prowadzenie usług opiekuńczych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, 33% na budownictwo lokali czynszowych, natomiast 30% na zapewnienie stałego dostępu do logopedy i opieki medycznej w szkołach i przedszkolach. Najmniej mieszkańców wskazało na likwidację barier architektonicznych w urzędach i instytucjach publicznych (16%) oraz poszerzenie oferty przedszkoli o oddziały żłobkowe (15%).

Wykres 18. Które z niżej wymienionych działań należy podjąć w latach następnych?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badani dodatkowo odpowiadali na pytanie: *„Jeśli według Pani/Pana warto podjąć inne zadania, inicjatywy?"*. Mieszkańcy najczęściej wskazali na następujące działania:

- zbudowanie skateparku i innych atrakcji w Gminie;
- organizowanie przez liderów/specjalistów cyklicznych zajęć w sołectwach;
- zadbanie o czystość chodników, skarp oraz założenie kamer przy placach zabaw;
- organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży oraz utworzenie lepszych placów zabaw.

IV. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT[13].

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

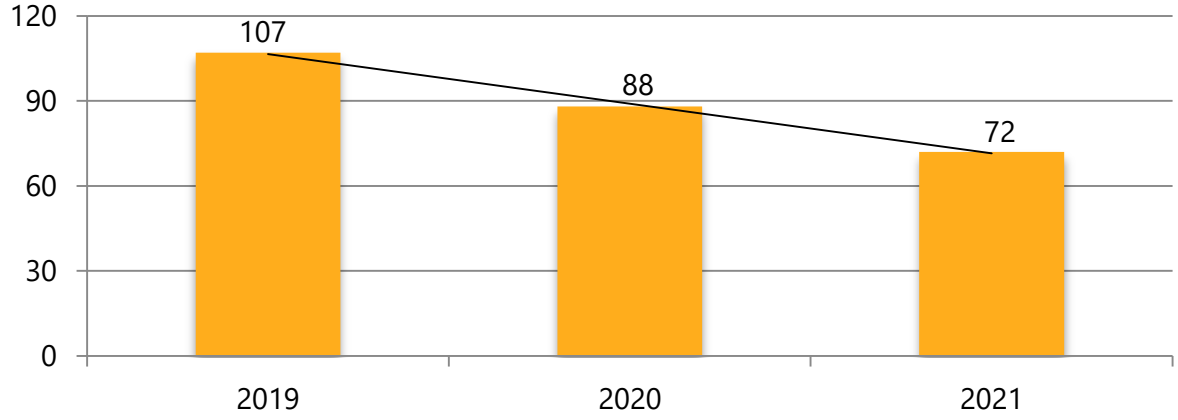
1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

[13] Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2021 roku korzystały średnio 72 rodziny, czyli o 18% rodzin mniej niż w roku 2020 oraz o 33% mniej niż w roku 2019. W latach 2019-2021 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem liczby urodzeń na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+", które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Od 2021 roku nowe sprawy oraz obsługę zadania przejął Zakład Usług Społecznych (ZUS), jednakże do maja 2022 roku ustawę o świadczeniu wychowawczym, tzw. 500+ realizują Ośrodki Pomocy Społecznej, które przez kolejne 10 lat będą wygaszały postępowania w tym zakresie. Świadczenie 500+ przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest

częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby rodzin i świadczeń w latach 2019-2021 prezentuje kolejna tabela. W 2019 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało 460 rodzin na łączną kwotę 3 112 247 zł, w 2020 roku - 536 rodzin, a wydatkowano na to 4 079 254 zł, natomiast w 2021 roku przeznaczono na ten cel 4 040 866 zł, przekazaną 481 rodzicom z terenu Gminy.

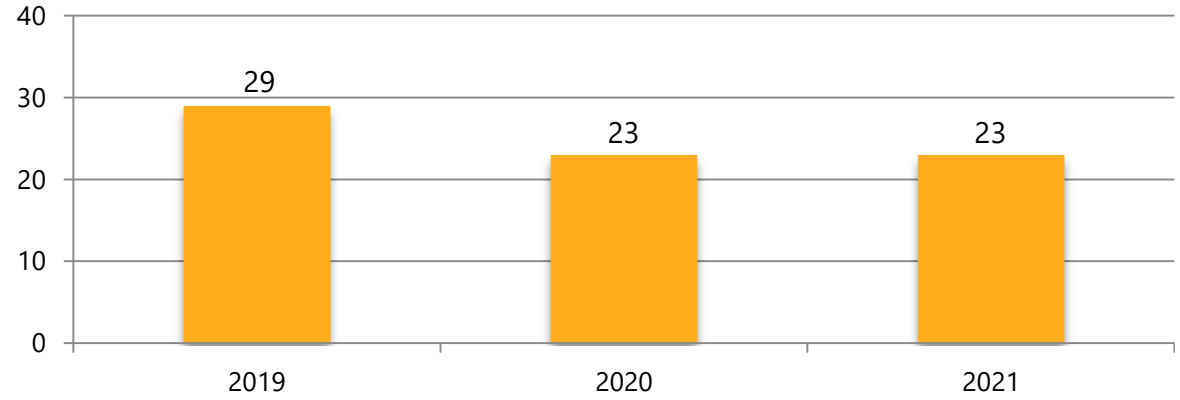
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba rodzin	460	536	481[14]
kwota świadczeń (w złotych)	3 112 247	4 079 254	4 040 866

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek liczby osób korzystających z omawianego świadczenia. W roku latach 2020-2021 były to po 23 osoby, z kolei w 2019 roku - 29. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 20. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2019-2021

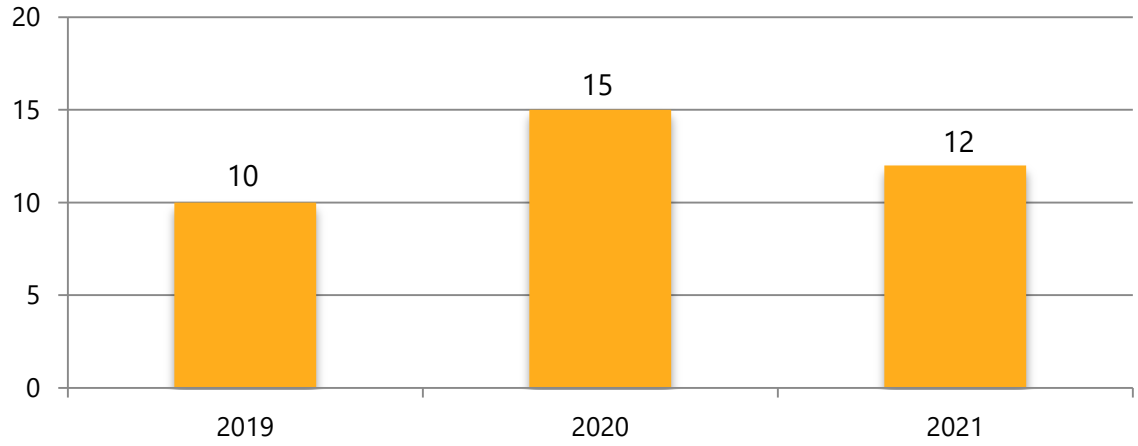

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

[14] Dane dotyczące świadczeniobiorców 500+ w 2021 roku, dotyczą liczby dzieci w rodzinach.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom - w latach 2019-2020 wzrosła o 5, natomiast w 2021 roku zmniejszyła się o 3. Wśród rodzin, którym zostało udzielone wparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2021 roku znajdowało się 8 rodzin niepełnych oraz 1 rodzina wielodzietna.

Wykres 21. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2021

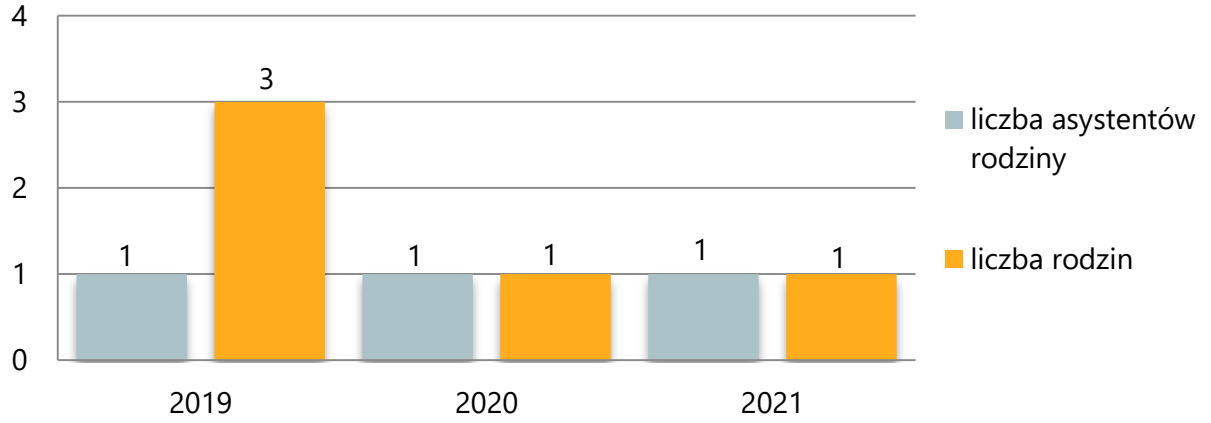

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 447). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2021 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 1 rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Od 2019 roku zauważalny jest nieznaczny spadek w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny była stała.

Wykres 22. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W Gminie nie funkcjonują rodziny wspierające, to znaczy takie, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Gmina współfinansuje koszty umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. W przypadku wartości tej kwoty na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalne są wahania. W 2021 roku kształtowała się na poziomie 61 136 zł, czyli zmniejszyła się o 33% względem 2020 roku, natomiast wzrosła o 67% w stosunku do 2019 roku.

Tabela 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
kwota odpłatności (w złotych)	36 567	90 956	61 136

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 i 2021 rok

W ramach pomocy i wspierania rodziny, na terenie Gminy prowadzone są konsultacje i poradnictwo specjalistyczne w Punkcie Pomocy Rodzinie, Klubie Integracji Społecznej oraz Lokalnych Ośrodkach Integracji Społecznej. Udzielana jest również pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży zajmują się świetlice wiejskie oraz Centrum Biblioteczno-Kulturalne.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ❖ niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- ❖ zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo),
- ❖ brak funkcjonowania rodzin wspierających na terenie Gminy,
- ❖ brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie.

2. Wsparcie osób z niepełnosprawnością

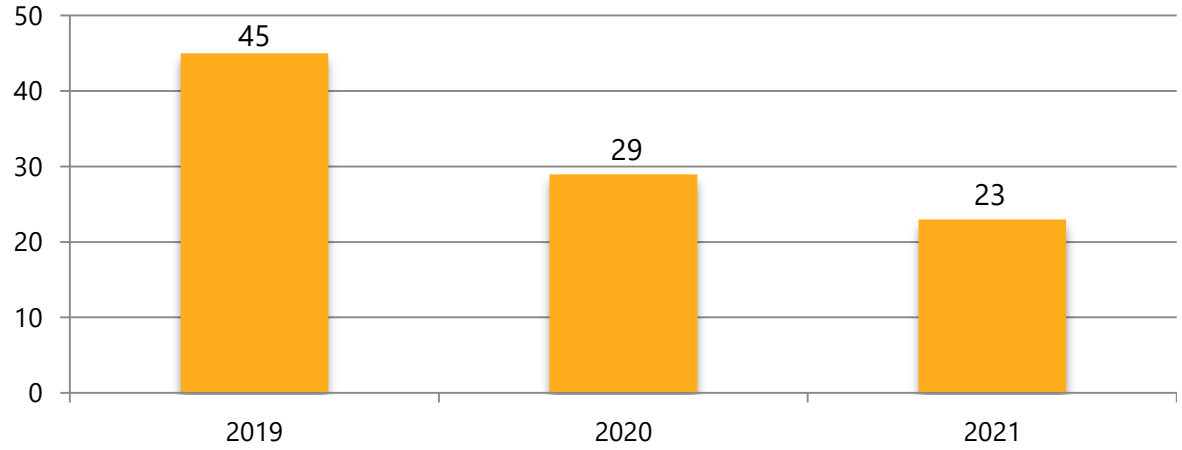
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

Niepełnosprawność w 2021 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2021 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 23. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z tego powodu ulegała systematycznemu spadkowi, który w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku kształtował się na poziomie 49%.

Wykres 23. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021. W 2019 roku przyznano 204 świadczenia na łączną kwotę 38 564 zł, w 2020 roku liczba świadczeń wyniosła 208 na kwotę 44 895 zł, z kolei w 2021 roku kształtowała się na poziomie 243 świadczeń na kwotę 52 449 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń oraz kwota przeznaczona na nie uległa wzrostowi.

Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	204	208	243
kwota świadczeń (zł)	38 564	44 895	52 449

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2019 roku ulegała wahaniom. W 2019 roku przyznano 707 świadczeń, w 2020 roku - 702, natomiast w 2021 roku - 715. Kwota przeznaczana na ten cel uległa wzrostowi.

Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	707	702	715
kwota świadczeń (zł)	133 904	151 394	154 326

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2019 roku przyznano 244 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2020 roku - 267, natomiast w 2021 roku - 303 świadczenia. W ostatnich trzech latach obserwowany jest regularny wzrost w zakresie liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu wraz z przeznaczaną na ten cel kwotą pieniężną.

Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	244	267	303
kwota świadczeń (zł)	46 224	57 598	65 400

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2021 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 30 świadczeń, a więc o 46% mniej niż w roku ubiegłym oraz o 21% mniej niż w roku 2019. Na przestrzeni ostatnich lat kwota przyznanych świadczeń również ulegała zmniejszeniu.

Tabela 13. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	38	56	30
kwota świadczeń (zł)	22 837	34 720	18 600

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Trwająca pandemia SARS-CoV-2 odbiła się niekorzystnie na osobach z niepełnosprawnością z dwóch powodów - po pierwsze osoby te należą do grupy podwyższonego ryzyka zakażeniem, a po drugie rozwój epidemii wpłynął na konieczność dostosowania systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom, w zakresie opieki, edukacji, rehabilitacji i rewalidacji. Badania przeprowadzone w 2020 roku na próbie 80 osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów pokazały, że aż 86% badanych deklaruje doświadczenie trudności i problemów w codziennym funkcjonowaniu w związku z pandemią, aż 90% respondentów przez okres trwania pandemii nie korzystało z pomocy GOPS lub PCPR, natomiast z wolontariatu czy społecznych akcji pomocowych nie korzystał żaden badany, co ma związek ze względami epidemicznymi, czyli ryzykiem potencjalnego zakażenia. Dodatkowo, aż 76% ankietowanych w okresie pandemii odczuło zmniejszenie zakresu dotychczasowego wsparcia[15].

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niepełnosprawność jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy GOPS na terenie Gminy,
- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- znaczny odsetek mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym, w których opinii osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym (54%),
- utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (48%), izolacja społeczna (44%), utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz bariery architektoniczne (po 39%) jako najczęściej wymieniane problemy społeczne, których doświadczają osoby z niepełnosprawnościami na terenie Gminy.

[15] W. Glanc, E. Zdebska, *Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w sytuacji pandemii,* w: N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 53-59.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny" głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian[16].

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin ,,zdrowie psychiczne" jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), niepełnosprawnych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. Na przestrzeni lat 2019-2021 żaden mieszkaniec gminy Stare Bogaczowice nie korzystał ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznym.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

[16] www.psychiatriapolska.pl

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

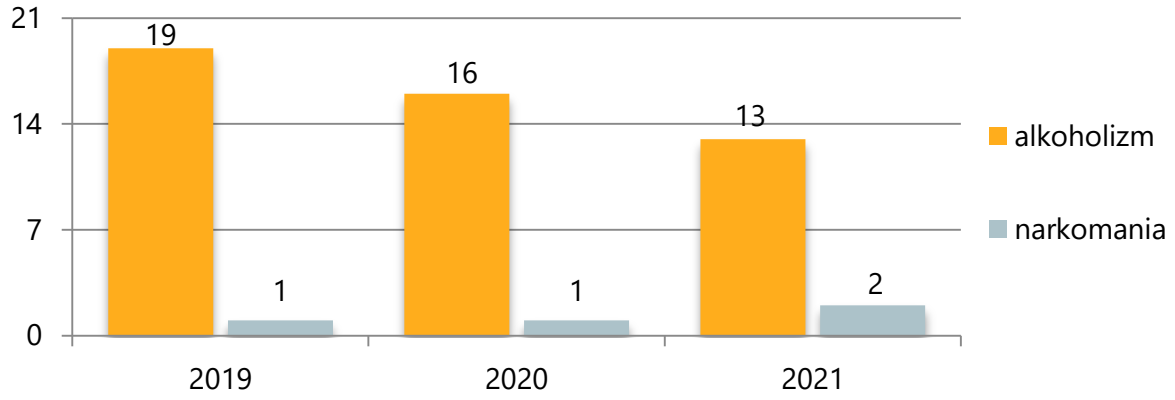
Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny[17].

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*.

[17] Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

W 2021 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 13 rodzin. Alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia w omawianym roku znajdował się na szóstym miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała systematycznemu spadkowi. Ponadto w analizowanym okresie były rodziny, które korzystały z pomocy Ośrodka z powodu narkomanii. W 2021 roku udzielono wsparcia z tego powodu 2 rodzinom, czyli więcej niż w latach poprzednich.

Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2021 roku Komisja liczyła 7 członków. W 2021 roku przeprowadzili oni rozmowy z 2 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 2 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 2 osób oraz wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 2 osób. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalny jest spadek w zakresie liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy. Liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia oraz osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego utrzymywała się w analizowanym okresie na stałym poziomie. Dane dotyczące działań GKRPA w Starych Bogaczowicach w latach 2019-2021 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 14. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice wobec osób uzależnionych w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	3	2
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	3	0	2
liczba osób w stosunku, do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia2	2	2	2
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	2	2

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

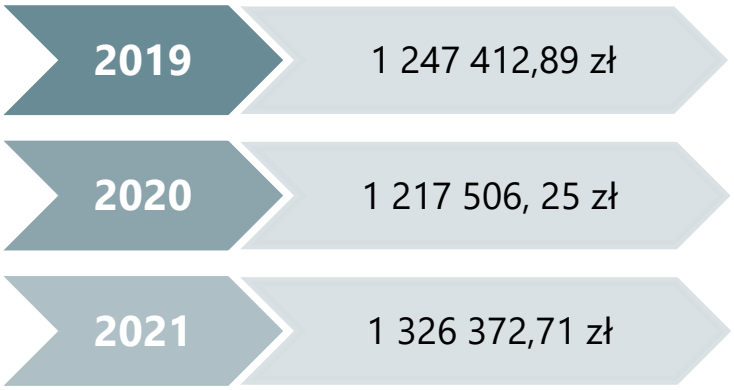
W 2021 roku na terenie Gminy funkcjonował **Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, tzw. Punkt Pomocy Rodzinie**. Pomoc i wsparcie mogą uzyskać tam osoby uzależnione i ich rodziny. W 2021 roku w Punkcie udzielono 60 porad 40 osobom z problemem alkoholowym oraz 8 porad 3 dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym. Na tej podstawie można stwierdzić, że w Gminie istnieje zapotrzebowanie na działalność tego rodzaju podmiotu.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA), finansowana ze środków na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W 2021 roku w Gminie zrealizowano programy profilaktyczne w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, KBdsPN, IPiN, w których wzięło udział 130 uczniów oraz 6 nauczycieli. Ponadto w przedmiotowym roku prowadzono inne działania profilaktyczne, nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, m.in.: jednorazowe prelekcje, pogadanki i spektakle.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice. W roku 2021 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 1 326 372,71 zł, w tym 727 698,51 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 36 451,23 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 562 222,97 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2021 roku w stosunku do 2019 roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu o 6%.

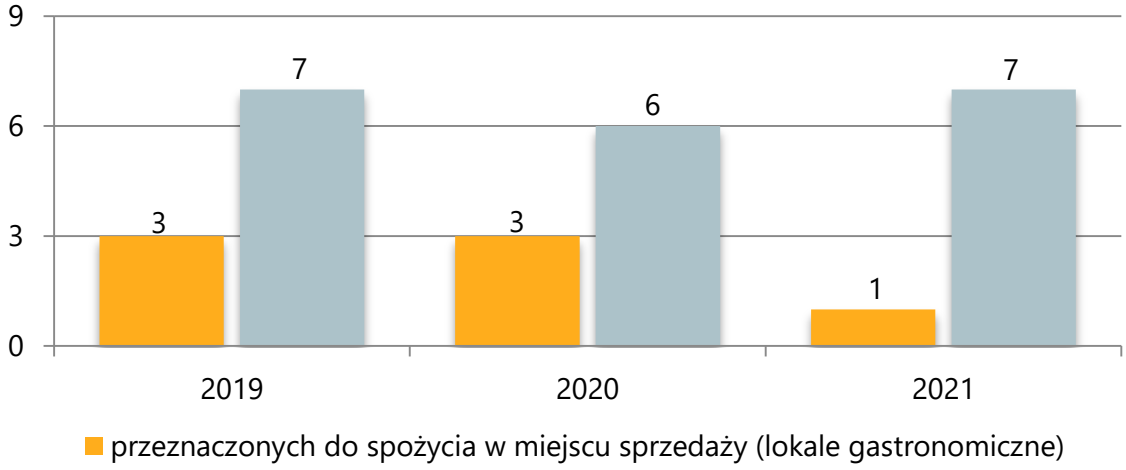
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Stare Bogaczowice alkoholu w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

W 2021 roku na terenie gminy Stare Bogaczowice znajdowało się łącznie 8 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 7 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 1 przeznaczony do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny). Na przestrzeni analizowanych lat liczba punktów prowadzących sprzedaż alkoholu uległa zmniejszeniu.

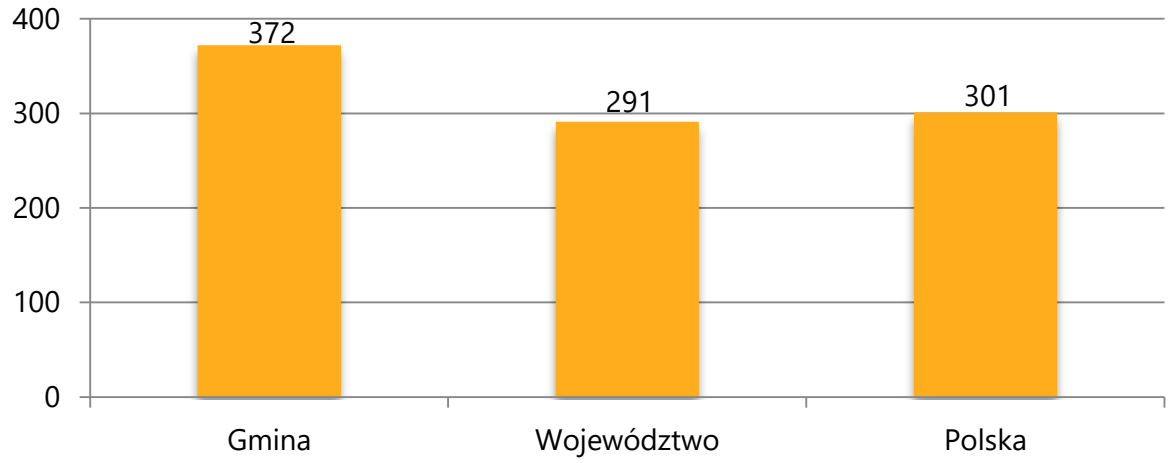
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice, w porównaniu do województwa dolnośląskiego oraz do całej Polski. W 2021 roku na terenie Gminy liczba ta wyniosła 416 osób na 1 punkt sprzedaży alkoholu. Ze względu na dostępność danych, porównanie na poziomie województwa i kraju przedstawiono na podstawie 2020 roku. Jak wynika z poniższego wykresu, liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt jest znacznie większa niż ma to miejsce w województwie dolnośląskim i całej Polsce, jednak należy zauważyć, że w 2021 roku uległa ona zmniejszeniu (w porównaniu do 2020 roku).

Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice w województwie dolnośląskim i całej Polsce w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększyły obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jako konsekwencji pandemii COVID-19,
- brak grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych i ich rodzin,
- ograniczona działalność profilaktyczna, spowodowana w dużej mierze sytuacją pandemiczną,
- uzależnienie jako najczęściej występujący problem społeczny wśród rodzin - wskazany przez znaczny odsetek badanych mieszkańców (51%).

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: *„przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

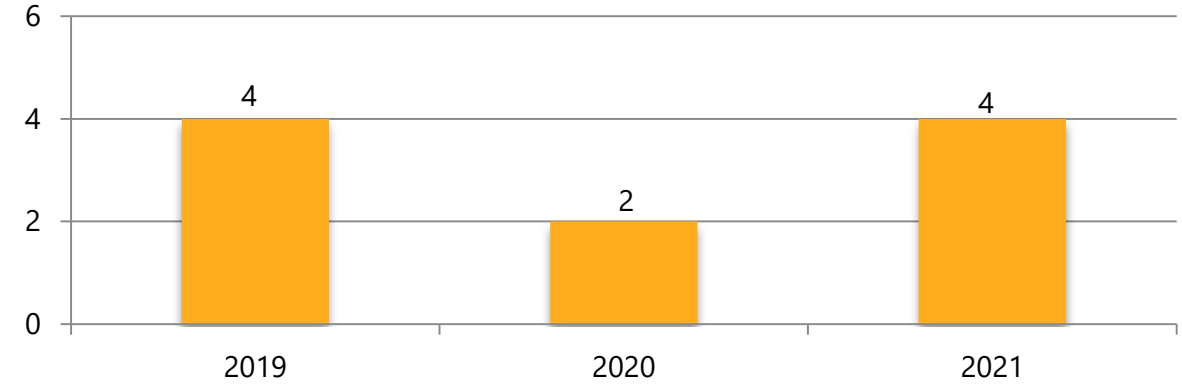
Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Stare Bogaczowice zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny.

Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*.

Na przestrzeni analizowanych lat w gminie Stare Bogaczowice ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy nie korzystała żadna rodzina.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2021 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli o 2 mniej niż w roku 2020 i tyle samo co w 2019 roku. W 2021 powołano ponadto 49 grup roboczych. Dane w tym zakresie przestawione zostały na poniższym wykresie.

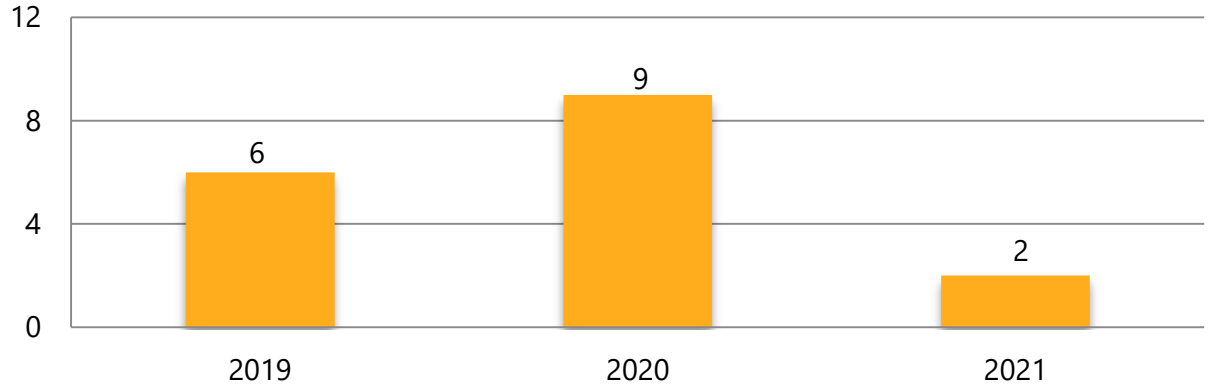
Wykres 27. Dane statystyczne dotyczące liczby posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za okres I-XII (za rok 2019, 2020 i 2021)

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty" w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty" ulegała wahaniom - w 2019 roku było to 6 rodzin, w 2020 roku - 9, natomiast w 2021 roku - 2. Oznacza to spadek w stosunku do roku ubiegłego o 78%, a w porównaniu do 2019 roku - o 67%. Dane te obrazuje kolejny wykres.

Wykres 28. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty" na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za okres I-XII (za rok 2019, 2020 i 2021)

W 2020 roku na terenie Gminy realizowane były działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, m.in. w formie bezpłatnie udzielanej pomocy specjalistów - skierowanej do osób doznających przemocy i świadków przemocy. Przeprowadzono również kampanię ulotkową.

Frustracja wynikająca z wielu ograniczeń nakładanych w związku z pandemią COVID-19, spowodowała wzrost przejawów przemocy domowej, a także nasilenie dotychczasowej przemocy w rodzinie. W niebezpiecznym położeniu znalazły się osoby jej doświadczające, ponieważ w okresie izolacji społecznej osoby te przebywają częściej pod jednym dachem z oprawcą, mają utrudnioną możliwość ucieczki, a także trudniejszy dostęp do specjalistycznej pomocy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- możliwość wystąpienia przemocy domowej w rodzinach z problemem uzależnień,
- ryzyko funkcjonowania w społeczeństwie zmowy milczenia, powodującej ukrywanie aktów przemocy domowej w społeczności lokalnej.

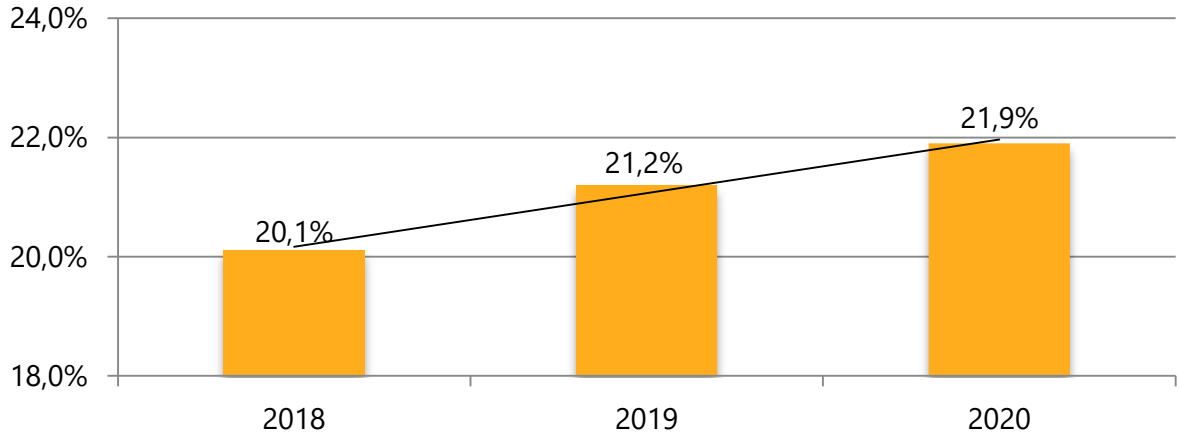
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie - na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej - jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W gminie Stare Bogaczowice odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2020 roku wyniósł 21,9%, co oznacza wzrost w stosunku do 2018 roku o 1,8 pp. Na przestrzeni lat 2018-2020 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy ulegał systematycznemu zwiększeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

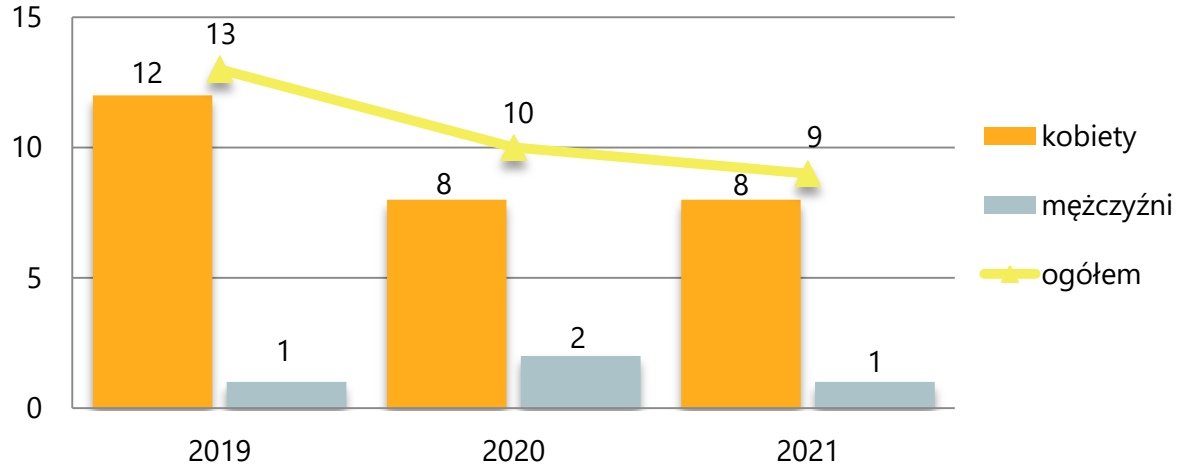
Wykres 29. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Stare Bogaczowice w latach 2018-2020

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2021 roku 9. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety - 8 osób, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 1. W stosunku do 2019 roku dostrzec można spadek w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

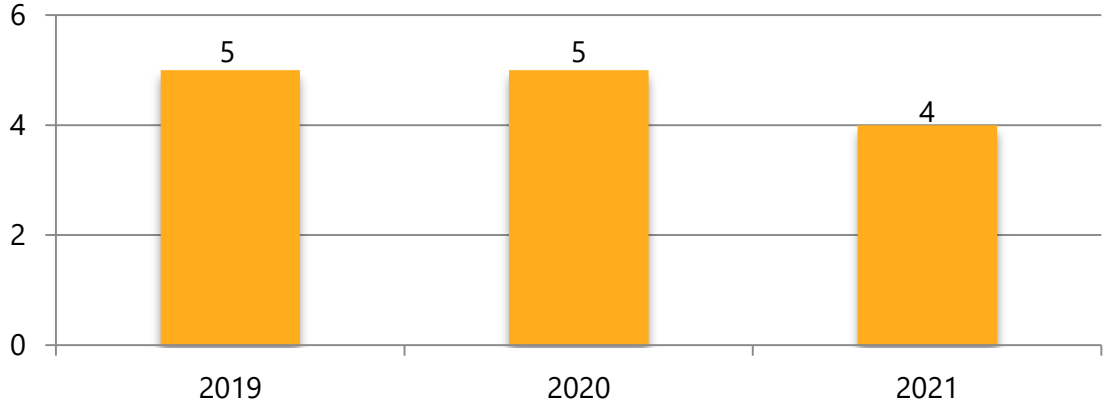
Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach realizuje usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2021 roku z tego rodzaju usług skorzystały 4 osoby. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób korzystających ze wsparcia w tym zakresie ulegała spadkowi - w 2021 roku w stosunku do 2019 i 2020 roku zmniejszyła się o jedną osobę.

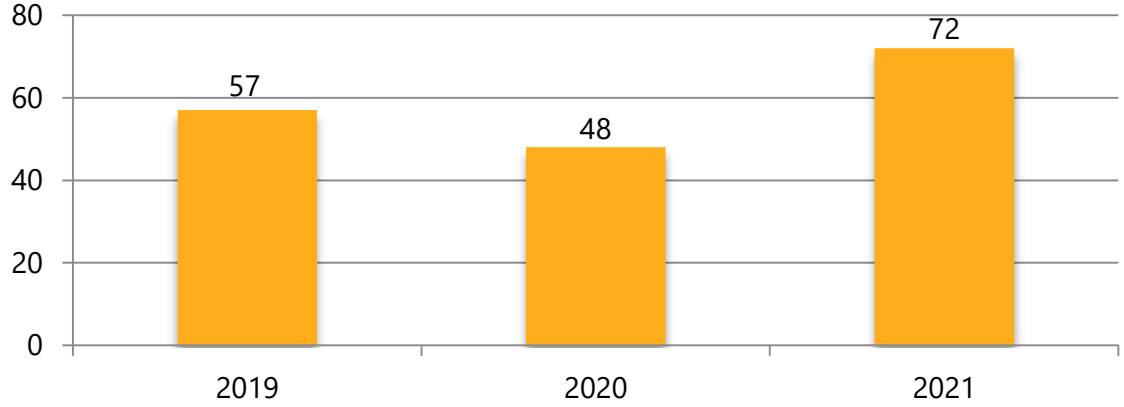
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2021 roku w ramach zasiłku pielęgnacyjnego udzielono 72 świadczenia, czyli o 26% więcej niż w 2019 roku.

Wykres 32. Liczba świadczeń udzielonych w ramach zasiłku pielęgnacyjnego osobom, które ukończyły 75 lat w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. W latach 2019-2021 liczba mieszkańców Gminy, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina, ulegała nieznacznym wahaniom. W 2019 były to 4 osoby, natomiast w 2020 i 2021 roku - po 5 osób. Przeznaczana na ten cel kwota świadczeń na przestrzeni ostatnich lat również się wahała, przyjmując w 2021 roku wartość najwyższą.

Tabela 15. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	4	5	5
kwota świadczeń (w złotych)	156 737	124 955	164 621

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia i aktywizacji najstarszych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice jest utworzony w 2021 roku Klub „Senior+" oraz funkcjonujący w ramach GOPS - Uniwersytet Trzeciego Wieku. W okresie pandemii COVID-19 dzięki współpracy ze Sudeckim UTW w Wałbrzychu osoby mobilne technicznie miały możliwość uczestniczenia w wykładach i zajęciach on-line.

W Gminie w 2020 roku realizowany był również program „Wspieraj Seniora", który oferował wsparcie osobom starszym w czasie trwania pandemii. Pomoc polegała przede wszystkim na robieniu zakupów oraz załatwianiu spraw urzędowych. Poza pracownikami jednostki pomocy społecznej, w akcji brali udział także wolontariusze.

Wysoki odsetek osób starszych w całym kraju, który z roku na rok wzrasta, a także trwająca pandemia stanowią wyzwanie dla polityki społecznej oraz opieki zdrowotnej. Poza samym zagrożeniem związanym z ryzykiem zachorowania i dotkliwym przechodzeniem choroby, istotnym problemem w czasie pandemii jest utrudniony dostęp do leczenia chorób przewlekłych. Ryzykiem jest również nasilenie się innych chorób czy schorzeń związanych z ograniczeniem aktywności ruchowej, jak i społecznej. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej na próbie 1 118 osób w wieku senioralnym wynika, że 1/3 ankietowanych przerwała dotychczasowe leczenie, większość badanych odczuła problemy z dostępem do opieki medycznej podczas pandemii, blisko połowa respondentów czuje się samotna podczas trwania pandemii i brakuje im spotkań z innymi ludźmi, a ponad połowa odczuwa potrzebę dostępu do lekarza specjalisty.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stale rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy,
- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- wzrost kwoty odpłatności za osoby kierowane przez Gminę do DPS,
- ograniczona oferta pomocowa skierowana do seniorów, zdaniem części mieszkańców,
- samotność oraz brak wsparcia ze strony rodziny jako najważniejsze problemy osób starszych i osób z niepełnosprawnościami zdaniem ankietowanych mieszkańców Gminy.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

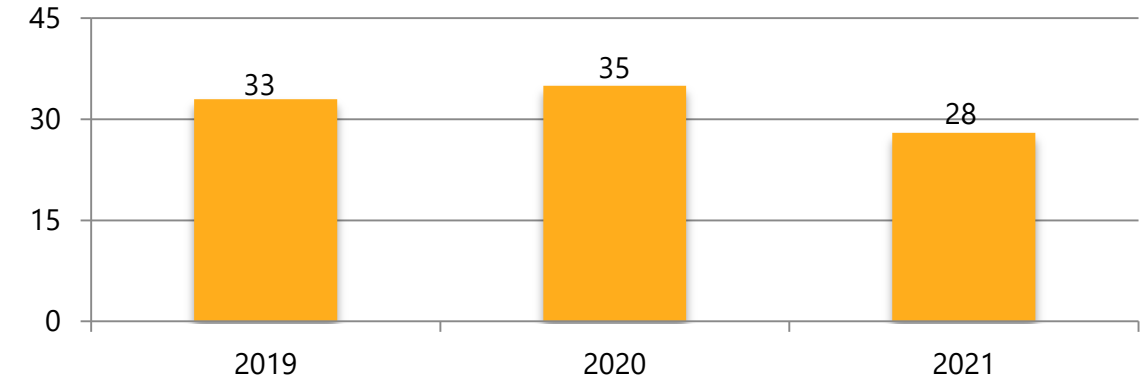
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

Bezrobocie w 2021 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezrobocia ulegała wahaniom. W 2021 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 28. W porównaniu do 2019 roku liczba rodzin spadła o 5, a w stosunku do 2020 roku zauważyć można zmniejszenie o 7 rodzin.

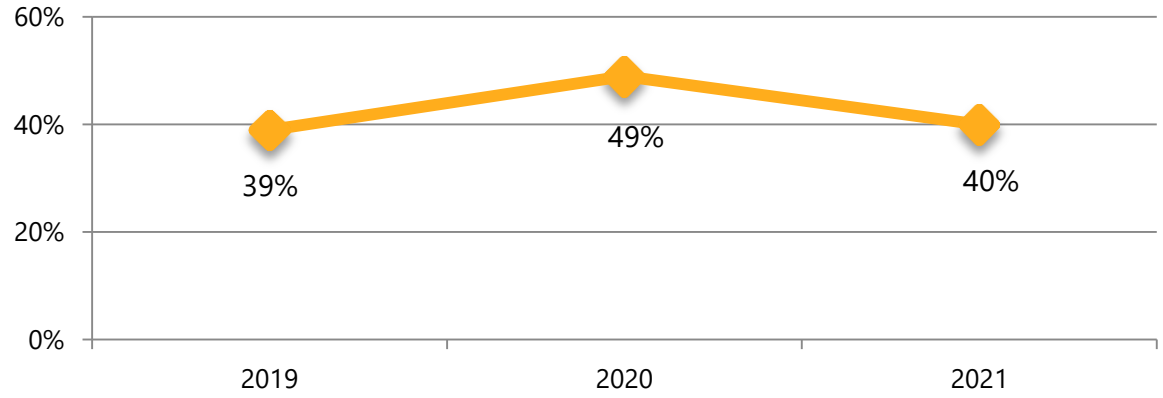
Wykres 33. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2019-2021. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Dostrzegalne jest wahanie powyższego wskaźnika, gdyż w 2019 roku wyniósł 39%, w 2020 roku - 49%, natomiast w 2020 roku spadł do 40%.

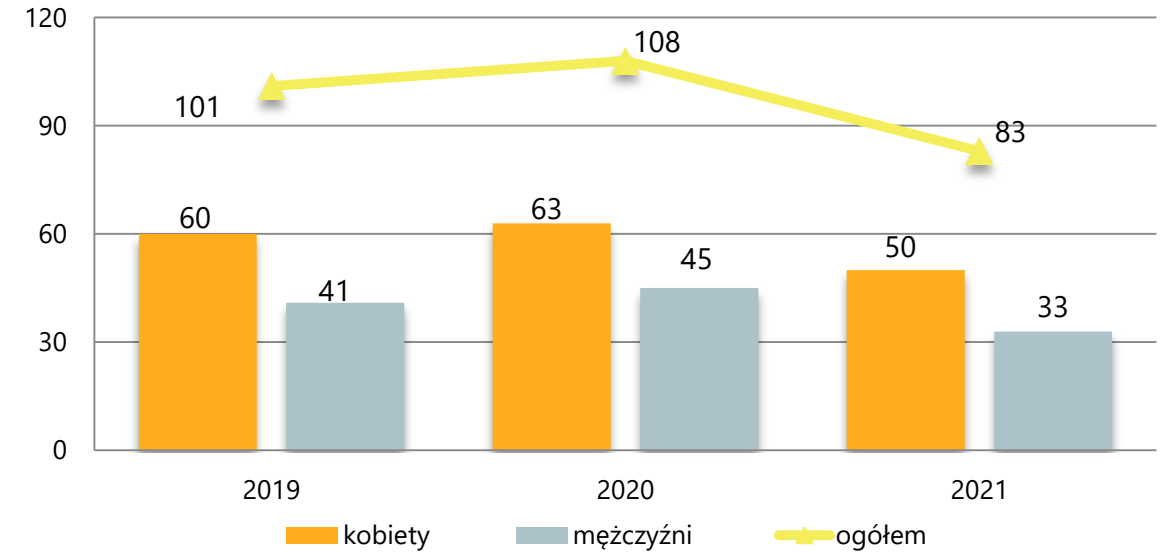
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Pod koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wałbrzychu zarejestrowanych było łącznie 83 mieszkańców gminy Stare Bogaczowice. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego o 25 osób (tj. 23,1%). Pod względem płci występuje znaczna dysproporcja - pozostających bez pracy kobiet w 2021 roku było 50 (60,2%), natomiast mężczyzn - 33 (39,8%).

Wykres 35. Mieszkańcy gminy Stare Bogaczowice zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl/

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że pod koniec 2021 roku osoby do 25 roku życia stanowiły zaledwie 4,8% wszystkich bezrobotnych, osoby do 30 roku życia – 14,5%, natomiast osoby powyżej 50 roku życia – 30,1%. W stosunku do 2019 roku nastąpił spadek udziału osób do 25 roku życia oraz do 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Wzrost jest zauważalny natomiast w przypadku osób powyżej 50 roku życia.

Tabela 16. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2019-2021

kategoria wiekowa	31 grudnia 2019		31 grudnia 2020		31 grudnia 2021	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	8	7,9	9	8,3	4	4,8
do 30 roku życia	22	21,8	23	21,3	12	14,5
powyżej 50 roku życia	26	25,7	40	37,0	25	30,1

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2019-2021. Pod koniec 2021 roku długotrwale bezrobotni stanowili 49,4% wszystkich mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: w porównaniu do 2019 roku nastąpił wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych o 9,8 pp., natomiast w stosunku do 2020 roku – o 4,0 pp.

Tabela 17. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie		2019	2020	2021
Gmina	liczba osób	40	49	41
	udział (%)	39,6	45,4	49,4

Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

Istotny zasób w zakresie przeciwdziałania bezrobociu stanowi **Klub Integracji Społecznej** oraz dwa **Lokalne Ośrodki Integracji Społecznej**. W placówkach świadczona jest pomoc m.in. w zakresie dyżuru psychologa, terapeuty uzależnień, czy prawnika.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, jak między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz badania ankietowego, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ❖ znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców i jego wzrost w ostatnich latach,
- ❖ wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej,
- ❖ bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej w Gminie,
- ❖ ryzyko wykluczenia osób bezrobotnych, a także pojawienia się niekorzystnych następstw, spowodowanych długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia (uzależnienia, zaburzenia psychiczne, ubóstwo),
- ❖ ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

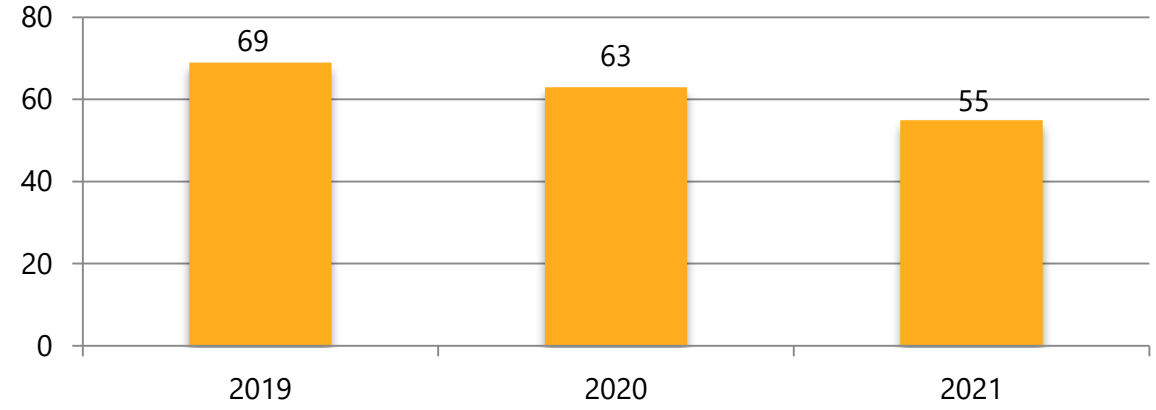
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Ubóstwo w 2021 roku jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie Stare Bogaczowice.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2019-2021 zmniejszeniu. W 2019 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 69 rodzin, w 2020 roku - 63, natomiast w 2021 roku - 55 rodzin. W stosunku do 2019 roku oznacza to spadek o 14 rodzin, natomiast w porównaniu do 2020 roku zmniejszenie o 8 rodzin.

Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W 2021 roku zasiłki stałe pobierały 23 osoby. W porównaniu do 2019 roku liczba przyznawanych zasiłków stałych uległa zmniejszeniu, natomiast od 2020 roku utrzymuje się na tym samym poziomie. Na zasiłki stałe w 2021 roku wydatkowano 125 318 zł – to o 6,7% więcej niż w 2020 roku. Liczba świadczeniobiorców zasiłków okresowych w 2021 roku kształtowała się na poziomie 12. Oznacza to spadek w stosunku do poprzednich lat. Na zasiłki okresowe w 2021 roku wydatkowano kwotę 16 433 zł – to o 52,8% mniej niż w 2020 roku. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2021 roku 57 osobom, czyli nieco mniejszej liczbie niż w poprzednich latach. Kwota świadczeń zasiłku celowego w 2021 roku wyniosła 101 769 zł i tym samym była o 21,5% niższa w porównaniu do 2020 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2019-2021

rodzaj zasiłku	2019		2020		2021	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	29	144 837	23	117 390	23	125 318
zasiłek okresowy	19	33 456	19	34 798	12	16 433
zasiłek celowy	65	92 609	73	129 733	57	101 769

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu", który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania". Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością. W 2021 roku świadczenie

pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 33 osobom, a jego kwota wyniosła 39 855 zł. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można spadek liczby przyznanych świadczeń pieniężnych. Świadczenie niepieniężne w 2021 roku zostało przyznane 21 osobom, w tym większość stanowiły dzieci (20 osób). W ciągu analizowanych lat liczba osób otrzymujących świadczenie niepieniężne również uległa zmniejszeniu.

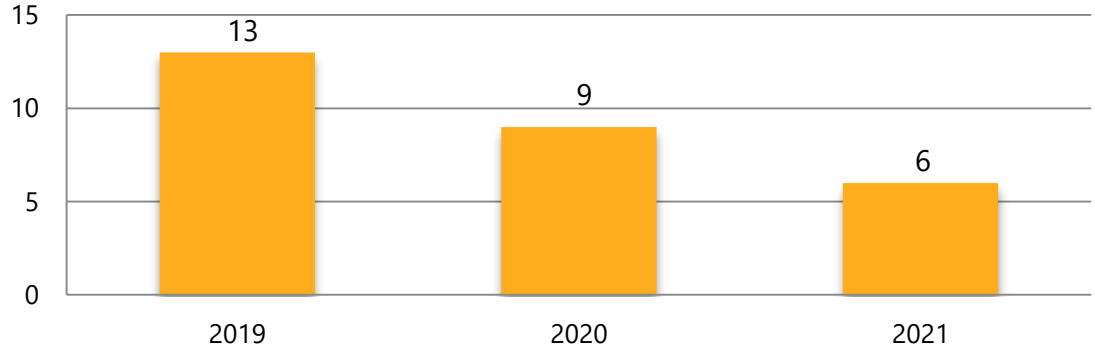
Tabela 19. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu" w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
świadczenie pieniężne	40	48	33
świadczenie niepieniężne	43	36	21

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W 2021 roku świadczenie pieniężne w formie dodatków mieszkaniowych otrzymało 6 gospodarstw domowych – najmniej na przestrzeni ostatnich trzech lat. Kwota świadczeń w 2021 roku wyniosła 12 275 zł – to o 9,8% mniej niż w 2020 roku.

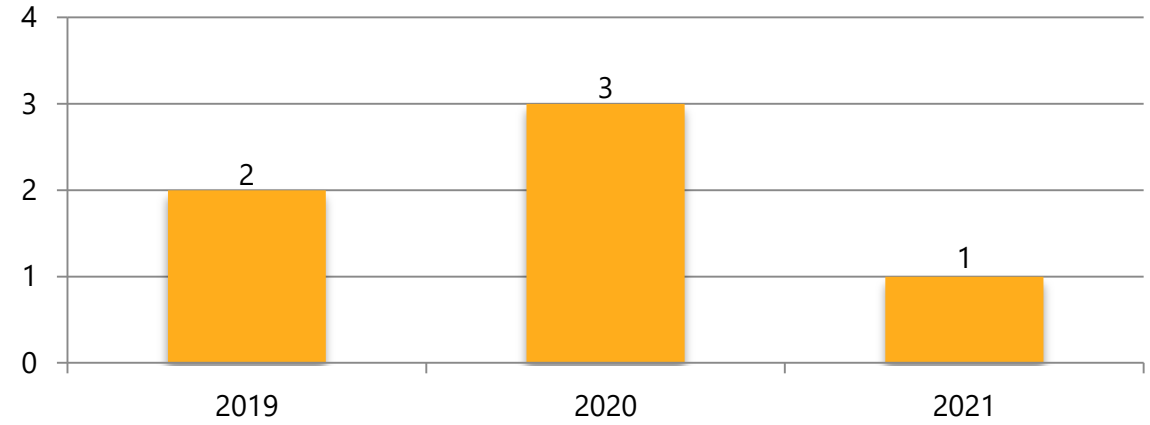
Wykres 37. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności - jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2021 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymała 1 osoba. W 2020 roku pomocą objęto 3 osoby, natomiast w 2019 roku - 2 osoby. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy występuje w znikomym stopniu.

Wykres 38. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach osobom zagrożonym bezdomnością bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia. W 2021 roku GOPS udzielił schronienia 2 osobom na łączną kwotę 22 572 zł. W 2020 nie przyznano go żadnej osobie, natomiast w 2019 roku - ponownie 2 osobom na kwotę 12 149 zł.

Tabela 20. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	2	0	2
kwota świadczeń (zł)	12 149	0	22 572

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

W ostatnich latach GOPS był realizatorem projektów w zakresie aktywnej integracji oraz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W ramach projektu „Aktywna integracja w Gminie Stare Bogaczowice" wzięło udział 10 beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w formie pracy socjalnej, grupowych spotkań mających na celu podniesienie kompetencji i umiejętności społecznych, a także indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym, prawnikiem i pośrednikiem pracy. Drugi projekt realizowany przez GOPS zakładał poprawę sytuacji społeczno-zawodowej 10 mieszkańców Gminy, którzy znajdowali się w grupie ryzyka doświadczających ubóstwa lub wykluczenia społecznego.

Obszary problemowe

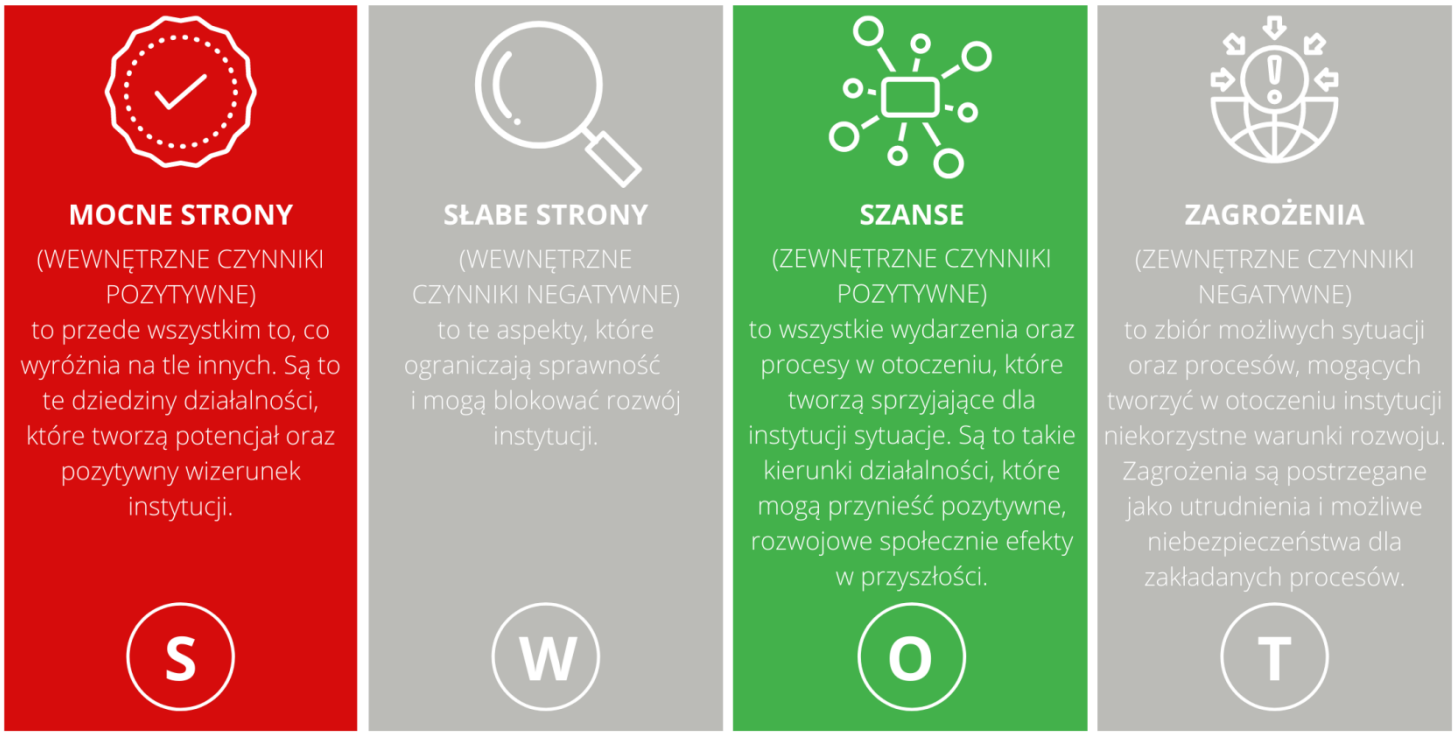
W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy przeprowadzonej na terenie Gminy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych,
- ubóstwo jako główny powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy.

V. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY	1. Atrakcyjne położenie Gminy pod względem gospodarczym i kulturalnym. 2. Funkcjonowanie średnich przedsiębiorstw, stwarzających szanse zatrudnienia. 3. Dostępność do placówki oświatowej na poziomie podstawowym. 4. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców, m.in. GOPS, GKRPA. 5. Dostępność do oferty kulturalnej za sprawą działalności GCB-K. 6. Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych, również o profilu działalności skierowanym na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych. 7. Spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. 8. Spadek wartości wskaźnika deprywacji lokalnej. 9. Dostęp do placówki podstawowej opieki zdrowotnej. 10. Spadek liczby osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej w sposób długotrwały. 11. Spadek liczby osób korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych względem 2020 roku. 12. Dostępność do infrastruktury pomocowej w zakresie uzależnień i przemocy, szczególnie za sprawą działalności Punktu Pomocy Rodzinie. 13. Prowadzenie rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży. 14. Funkcjonowanie placówek wspierających aktywność i integrację najstarszych mieszkańców Gminy. 15. Spadek w zakresie liczby osób zarejestrowanych w PUP. 16. Współpraca międzyinstytucjonalna i międzysektorowa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców. 17. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy. 18. Spadek skali problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy (liczba podjętych procedur „Niebieskie Karty", brak rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy).

SŁABE STRONY	1. Spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. 2. Ujemny przyrost naturalny oraz spadek jego wartości na przestrzeni ostatnich lat. 3.Starzejące się społeczeństwo. 4. Ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz bezrobocie jako najczęstsze powody korzystania z pomocy społecznej. 5. Wzrost odpłatności za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. 6. Brak placówki wsparcia dziennego (np. świetlicy środowiskowej) dla dzieci i młodzieży. 7. Brak funkcjonowania rodzin wspierających. 8. Znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców i jego wzrost w ostatnich latach. 9. Problem ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród części mieszkańców. 10. Niedostateczna liczba miejsc w placówce pełniącej opiekę nad dziećmi do lat 3. 11. Uzależnienie jako najczęściej wskazywany problem społeczny występujący wśród rodzin na terenie Gminy (51% badanych mieszkańców).
SZANSE	1. Rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy. 2. Utworzenie nowych miejsc pracy. 3. Zwiększona aktywność zawodowa wśród grup najbardziej dotkniętych bezrobociem. 4. Aktywizacja społeczna mieszkańców. 5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. 6. Pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania, między innymi z Unii Europejskiej. 7. Zintensyfikowana polityka prorodzinna. 8. Rozwój usług społecznych na rzecz osób z niepełnosprawnością i seniorów. 9. Szkolenia podnoszące kompetencje kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. 10. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy. 11. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałanie im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. 12. Rozwój infrastruktury pomocowej, dostępnej na terenie Gminy. 13. Rozwój sfery pozarządowej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

	14. Podniesienie jakości życia mieszkańców. 15. Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna, podejmująca inicjatywy na rzecz rozwoju Gminy. 16. Wzrost świadomości dzieci i młodzieży, rodziców oraz wychowawców w zakresie zagrożeń związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych. 17. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości wśród mieszkańców, w tym rozwój podmiotów ekonomii społecznej.
ZAGROŻENIA	1. Starzejące się społeczeństwo. 2. Przepisy prawne utrudniające wprowadzanie nowych rozwiązań. 3. Wzmożony odpływ ludzi młodych z terenu Gminy, głównie w celach zarobkowych. 4. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy. 5. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością. 6. Pojawienie się negatywnych konsekwencji długotrwałego korzystania z pomocy społecznej. 7. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. 8. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. 9. Zwiększenie skali problemu przemocy w rodzinie. 10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych. 11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. 12. Ryzyko wzrostu zaburzeń zdrowia psychicznego wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz dzieci i młodzieży. 13. Wzrost liczby popełnianych przestępstw, przede wszystkim wypadków komunikacyjnych wynikających z prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości. 14. Wzrost liczby osób spożywających alkohol w sposób problemowy. 15. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa. 16. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19. 17. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.

VI. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

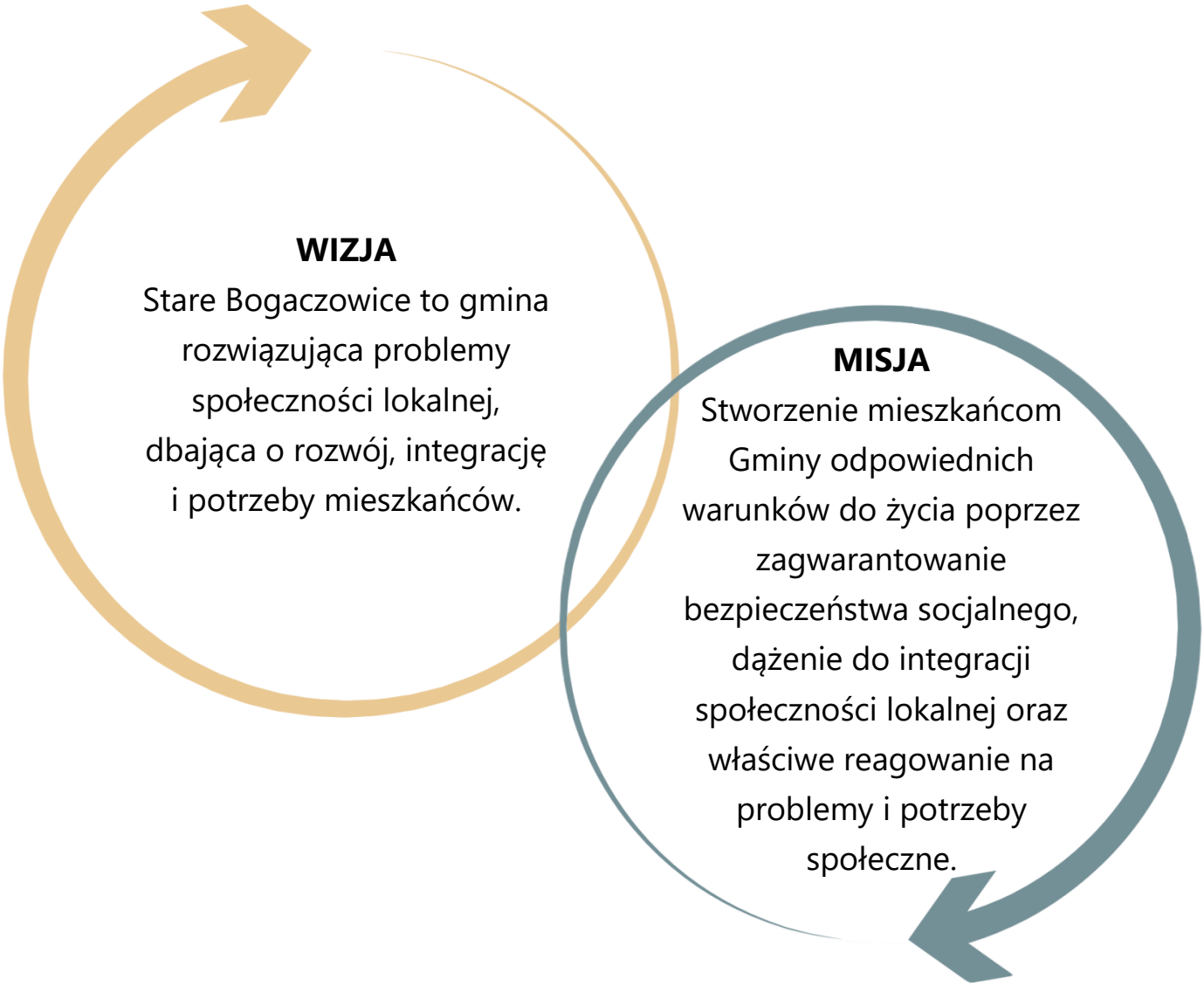
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Stare Bogaczowice została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

2. Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

- Rozwój systemu wsparcia rodzin oraz ograniczenie problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- Zapewnienie warunków podnoszących jakość życia osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym.
- Organizowanie i wspieranie sieci instytucji pomocowych w zakresie uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.
- Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.
- Promocja zatrudnienia i efektywna aktywizacja osób pozostających bez pracy.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz udzielanie wsparcia grupom marginalizowanym, w tym rodzinom i osobom ubogim.
- Promocja zdrowia psychicznego oraz dążenie do wzmacniania dobrostanu psychicznego mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Rozwój systemu wsparcia rodzin oraz ograniczenie problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjny nr 1 – Rozwój zasobów w zakresie kompleksowego wsparcia rodzin, szczególnie znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2022-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2022-2030	GOPS, PCPR	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2022-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Inicjowanie powstania świetlicy środowiskowej na terenie Gminy.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach świetlicy środowiskowej.	2022-2030	GOPS, UG, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2022-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Wzrost poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba działań podjętych w celu doposażenia placówek oświatowych.	2022-2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Liczba uczestników.	2022-2030	UG, GOPS, placówki oświatowe, GCB-K, NGO	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2022-2030	UG, placówki oświatowe, GCB-K	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

Zapewnienie warunków podnoszących jakość życia osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym.

Cel operacyjny nr 1 - Rozwój instrumentów polityki senioralnej oraz skierowanej na osoby z niepełnosprawnościami, a także zapewnienie im dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnością po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb tej grupy osób.	2022-2030	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2022-2030	GOPS, NGO, UG	Budżet Gminy
Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	2022-2030	GOPS, KIS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Kontynuowanie działalności Klubu „Senior+”.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w zajęciach.	Liczba uczestników.	2022-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy

Zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom z niepełnospra-wnościami poprzez funkcjonowanie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnospra-wnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystenta.	2022-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2022-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Finansowanie pobytu mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2 - Promowanie społecznej akceptacji i dążenie do integracji osób starszych i osób z niepełnosprawnością w lokalnym środowisku.

Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełno-sprawnością uczestniczących w zajęciach.	2022-2030	GOPS, KIS, UG, GCB-K, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	2022-2030	GOPS, KIS, UG, GCB-K, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/ zrealizowanych warsztatów.	2022, 2024, 2026, 2028	GOPS, UG, GCB-K, NGO, KP	Budżet Gminy
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Zwiększenie liczby realizowanych projektów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością, w stosunku do lat poprzednich.	Liczba zrealizowanych projektów/ programów. Liczba uczestników.	2022-2030	GOPS, UG, KIS, NGO, GCB-K	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Inicjowanie powstania podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością możliwości pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej.	2022-2030	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Organizowanie i wspieranie sieci instytucji pomocowych w zakresie uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.

Cel operacyjny nr 1 - Zwiększenie skuteczności i dostępności poradnictwa i leczenia osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy
Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych, dorosłych dzieci alkoholików oraz osób współuzależnionych.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego osobom z problemem uzależnień i ich rodzinom.	Liczba osób uczestniczących w grupach.	2024	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2022-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2022-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2022-2030	MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie działalności Punktu Pomocy Rodzinie dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin z terenu Gminy.	Liczba osób objętych wsparciem Punktu. Liczba udzielonych porad.	2022-2030	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2 - Rozwój gminnego systemu profilaktyki uzależnień, utrwalanie postaw abstynenckich oraz promowanie zdrowego stylu życia.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2022-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2022-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2022-2030	GOPS, GKRPA, UG	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2022-2030	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w tym prowadzenia pojazdów pod wypływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży.	Ograniczanie negatywnych skutków spożywania alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2022-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2022-2030	GKRPA, GOPS, KP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2022-2030	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	2022-2030	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO, GCB-K	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4

Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 1 - Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz promowanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania konfliktów rodzinnych.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty".	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty". Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2022-2030	GOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2022-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty".	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty".	Liczba uczestników szkoleń.	2022-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2022-2030	GOPS, GKRPA, ZI, PK	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2022-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, PPR, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Praca ze sprawcami przemocy w rodzinie poprzez oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i terapeutyczne.	Ograniczanie zjawiska przemocy w rodzinie, poprzez resocjalizację sprawców.	Liczba podjętych odziaływań korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych.	2022-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Cel operacyjny nr 2 - Uwrażliwianie społeczności lokalnej na kwestie przemocy, uświadamianie konieczności reagowania na zaobserwowane sytuacje przemocowe oraz podnoszenie świadomości w tym zakresie.					
Działania przewidziane do realizacji	**Rezultaty**	**Wskaźniki realizacji działań**	**Termin realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne i współpracujące**	**Źródła finansowania**
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	202-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, UG, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2022-2030	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	2023, 2026, 2029	GOPS, UG, KP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5

Promocja zatrudnienia i efektywna aktywizacja osób pozostających bez pracy.

Cel operacyjny nr 1 - Zmniejszenie społecznych skutków pozostawania bez zatrudnienia, poprzez organizowanie różnych form wsparcia osób i rodzin w kryzysie bezrobocia oraz pracę metodą aktywizacji społeczności lokalnej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2022-2030	GOPS, KIS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2022-2030	GOPS, KIS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2020-2030	GOPS, KIS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2022-2030	GOPS, KIS, PUP,	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz udzielanie wsparcia grupom marginalizowanym, w tym rodzinom i osobom ubogim.

Cel operacyjny nr 1 - Wzmacnianie skuteczności lokalnych działań na rzecz poprawy sytuacji osób i rodzin ubogich oraz zagrożonych wykluczeniem.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2022-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2022-2030	GOPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2022-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2022-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 7

Promocja zdrowia psychicznego oraz dążenie do wzmacniania dobrostanu psychicznego mieszkańców.

Cel operacyjny nr 1 - Rozwój infrastruktury pomocowej w zakresie wsparcia psychologicznego oraz stwarzanie osobom z zaburzeniami psychicznymi sprzyjających warunków życiowych w odpowiedzialnym i tolerancyjnym społeczeństwie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	2022-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego - prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/ warsztatów. Liczba uczestników.	2022-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	2022-2030	GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Stare Bogaczowice. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Stare Bogaczowice. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2021, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2022-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach. Dział 855 został pomniejszony o wartość świadczenia wychowawczego, w związku z przejęciem realizacji tego zadania przez ZUS.

Tabela 21. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2020	36 678	1 023 512	33 956	5 724 285	6 818 431
2021	45 668	1 417 977	18 131	5 662 224	7 144 000
2022[18]	51 200	1 438 042	27 000	3 350 595	4 866 837
		P R O G N O Z A			
2023	52 480	1 473 993	27 675	3 434 360	4 988 508
2024	53 792	1 510 843	28 367	3 520 219	5 113 221
2025	55 137	1 548 614	29 076	3 608 224	5 241 051
2026	56 515	1 587 329	29 803	3 698 430	5 372 077
2027	57 928	1 627 012	30 548	3 790 891	5 506 379
2028	59 376	1 667 687	31 312	3 885 663	5 644 038
2029	60 860	1 709 379	32 095	3 982 805	5 785 139
2030	62 382	1 752 113	32 897	4 082 375	5 929 767

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

[18] Wartość za rok 2022 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok dla gminy Stare Bogaczowice.

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 22. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Starych Bogaczowicach o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030".	II kwartał 2022 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	III kwartał 2022 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring.	Na koniec każdego roku w okresie od 2022 r. do 2030 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym" i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopaństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starych Bogaczowicach.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Stare Bogaczowice do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący

kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2021 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1	Rozwój systemu wsparcia rodzin oraz ograniczenie problemów opiekuńczo-wychowawczych.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	1	do 15
		Liczba asystentów rodziny.	1	do 2
		Liczba rodzin wspierających.	0	do 2
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	12	poniżej 10
		Liczba publicznych żłobków.	0	1
2	Zapewnienie warunków podnoszących jakość życia osób z niepełnospra-wnościami i seniorów oraz zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	4	do 20
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	21,9	do 20
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	5	do 10

		Liczba placówek aktywizujących seniorów.	1	do 3
3	Organizowanie i wspieranie sieci instytucji pomocowych w zakresie uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych.	Liczba Punktów Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	1	1
		Liczba uczniów objętych działaniami profilaktycznymi (nierekomendowane).	0	powyżej 300
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	136	powyżej 500
		Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	416	powyżej 450
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	0	do 2
4	Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej.	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	2	poniżej 5
5	Promocja zatrudnienia i efektywna aktywizacja osób pozostających bez pracy.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	40	poniżej 35
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	49,4	poniżej 45
6	Promocja zdrowia psychicznego oraz dążenie do wzmacniania dobrostanu psychicznego mieszkańców.	Liczba uczestników zajęć/warsztatów profilaktycznych dot. zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	do 300
		Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0	do 5

Źródło: opracowanie własne

8. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stare Bogaczowice jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy w rodzinie, sytuacji seniorów i osób z niepełnosprawnością, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnym od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Stare Bogaczowice i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Należy pamiętać, że aktualizacje Strategii mogą się w znacznym stopniu wiązać ze zmianami dyktowanymi przez obecnie trwającą pandemię SARS-CoV-2. Poza widocznymi obecnie skutkami społeczno-ekonomicznymi wywołanymi pandemią, pozostawi ona również długotrwałe znamiona nie tylko na większej społeczności, ale również na indywidualnych jednostkach. Zmiany w prawie oraz konieczność ciągłej odpowiedzi na potrzeby mieszkańców Gminy w sposób adekwatny i zgodny z aktualnymi zaleceniami stanowi, wyzwanie dla instytucji rządowych, samorządowych jak i pozarządowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Konieczna jest zatem międzysektorowa współpraca dążąca do zapewnienia jak najlepszych warunków życiowych wszystkich mieszkańców gminy Stare Bogaczowice, na tyle na ile pozwalają obecne warunki.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do wysokiej jakości życia mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

VII. Bibliografia

1. Analiza wyników badania ankietowego przeprowadzonego w 2022 roku wśród mieszkańców gminy Stare Bogaczowice.
2. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. http://www.parpa.pl.
4. https://bdl.stat.gov.pl.
5. https://mapa.wyniki.edu.pl.
6. https://poradnik.ngo.pl.
7. https://www.polskawliczbach.pl.
8. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996.
9. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
10. N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
11. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok.
12. Oniszczuk J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
13. Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu.
14. Raport o stanie Gminy Stare Bogaczowice za 2020 rok.
15. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII za lata 2019-2021.
16. Sprawozdanie z działalności GOPS w Starych Bogaczowicach za lata 2019-2021.
17. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok.
18. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
19. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
20. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych.
21. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).
22. www.psychiatriapolska.pl.
23. Yaziji M., Doh J., Organizacje pozarządowe a korporacje.

VIII. Spis rysunków, tabel, wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Stare Bogaczowice na mapie powiatu wałbrzyskiego 17
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Stare Bogaczowice według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)....21
Rysunek 3. Płeć:....31
Rysunek 4. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Stare Bogaczowice alkoholu w latach 2019-2021....55
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego....77

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 7
Tabela 2. Liczba urodzeń, zgonów i wartość przyrostu naturalnego w gminie Stare Bogaczowice w na przestrzeni lat 2019-2021....19
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)....19
Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Stare Bogaczowice w porównaniu do powiatu wałbrzyskiego w 2020 roku....23
Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2019-2021....27
Tabela 6. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2019-2021....27
Tabela 7. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2019-2021....28
Tabela 8. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2019-2021....44
Tabela 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności za ich pobyt w latach 2019-2021....46
Tabela 10. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021....48
Tabela 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2021....48
Tabela 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021....49
Tabela 13. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021....49

Tabela 14. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice wobec osób uzależnionych w latach 2019-2021 54
Tabela 15. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021 62
Tabela 16. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2019-2021 66
Tabela 17. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Stare Bogaczowice oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2019-2021 67
Tabela 18. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2019-2021 69
Tabela 19. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu" w latach 2019-2021 70
Tabela 20. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 71
Tabela 21. Ramy finansowe Strategii 94
Tabela 22. Harmonogram wdrażania Strategii 95
Tabela 23. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych 98

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Stare Bogaczowice w latach 2018-2020 18
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2018-2020 18
Wykres 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wałbrzyskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa dolnośląskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach) 20
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021 21
Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Stare Bogaczowice, powiatu wałbrzyskiego i województwa dolnośląskiego 22
Wykres 6. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Stare Bogaczowice w latach 2019-2021 26
Wykres 7. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2019-2021 26
Wykres 8. Powody udzielania świadczeń w 2021 roku (liczba rodzin) 29

Wykres 9. Wiek: 31
Wykres 10. Status na rynku pracy: 32
Wykres 11. Wykształcenie: 33
Wykres 12. Z jakich warunków życia w Gminie jest Pani/Pan zadowolony? 34
Wykres 13. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Stare Bogaczowice są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem 36
Wykres 14. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży można dostrzec najczęściej na terenie gminy Stare Bogaczowice? 37
Wykres 15. Jakie problemy społeczne występują wśród rodzin najczęściej? 38
Wykres 16. Z jakimi problemami borykają się osoby starsze najczęściej? 39
Wykres 17. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami na terenie naszej Gminy? 40
Wykres 18. Które z niżej wymienionych działań należy podjąć w latach następnych? 41
Wykres 19. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021 43
Wykres 20. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2019-2021 44
Wykres 21. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2021 45
Wykres 22. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021 46
Wykres 23. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021 48
Wykres 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2019-2021 53
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice na przestrzeni lat 2019-2021 55
Wykres 26. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Stare Bogaczowice w województwie dolnośląskim i całej Polsce w 2020 roku 56
Wykres 27. Dane statystyczne dotyczące liczby posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2019-2021 58
Wykres 28. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty" na przestrzeni lat 2019-2021 59
Wykres 29. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Stare Bogaczowice w latach 2018-2020 60

Wykres 30. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021 61
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2019-2021 61
Wykres 32. Liczba świadczeń udzielonych w ramach zasiłku pielęgnacyjnego osobom, które ukończyły 75 lat w latach 2019-2021 62
Wykres 33. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021 65
Wykres 34. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2019-2021 65
Wykres 35. Mieszkańcy gminy Stare Bogaczowice zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 66
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2019-2021 69
Wykres 37. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2021 70
Wykres 38. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2019-2021 71

Uzasadnienie

Gmina i powiat w myśl z art. 16 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.) opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia zawiera w szczególności:

1) diagnozę sytuacji społecznej;

2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;

3) określenie:

a) celów strategicznych projektowanych zmian,

b) kierunków niezbędnych działań,

c) sposobu realizacji strategii,

d) wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 cyt. wyżej ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Poprzednie opracowanie Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dotyczyło lat 2014-2020 r.

Opracowana przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych - składający się z pracowników GOPS i Urzędu Gminy Stare Bogaczowice przy wsparciu firmy SBC Szkolenia Badania Consulting - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030 jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej Gminy Stare Bogaczowice.

Strategia zawiera aktualną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Stare Bogaczowice w oparciu o analizy bieżących danych statystycznych oraz obowiązujących dokumentów diagnostycznych oraz przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami oraz badanem diagnozującym przeprowadzonym wśród mieszkańców gminy (61 osób) w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Stare Bogaczowice, określa cele strategiczne oraz wyznacza kierunki działań dla ich skutecznej realizacji. Reguluje także sposób monitoringu i wdrażania dokumentu strategicznego.

W związku z powyższym uzasadnione jest przyjęcie niniejszej uchwały.

Przewodnicząca Rady Gminy Stare

Bogaczowice

Aneta Rajca

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXX/279/2022
Data dokumentu	2022-06-28
Organ wydający	Rada Gminy Stare Bogaczowice
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Bogaczowice na lata 2022-2030”
Identyfikator dokumentu	15997638-C4D2-4510-8CE8-469A585B6B08

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-843515728
Numer seryjny	2C5AFCA686FA1CD2130CB4D6BB8C0D3D
Osoba podpisująca	Aneta Rajca\; Gmina Stare Bogaczowice
Instytucja	Gmina Stare Bogaczowice
Miejscowość	Stare Bogaczowice
Województwo	dolnośląskie
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	01.07.2022 08:43:00
Zakres podpisu	Cały dokument
Wystawca certyfikatu	VATPL-5170359458 Certum QCA 2017 Asseco Data Systems S.A. PL